

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА И ЕНЕРГИЙНИТЕ РЕСУРСИ

НАРЕДБА № 6

от 9 юни 2004 г.

за присъединяване на производители и потребители на електрическа енергия към преносната и разпределителните електрически мрежи (обн., ДВ, бр. 74 от 24 август 2004 г.; Решение № 2535 на ВАС от 2005 г. - ДВ, бр. 27 от 29 март 2005 г.)

ЧАСТ ПЪРВА

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. (1) С тази наредба се определят условията и редът за:

- 1.** присъединяване на обекти на потребители на електрическа енергия и на електрически централи към преносната или разпределителните мрежи;
- 2.** присъединяване на обекти на разпределителните предприятия към преносната мрежа;
- 3.** промени в присъединяването на съществуващи присъединени към електрическите мрежи обекти и електрически централи;
- 4.** сключване на договорите за присъединяване;
- 5.** преустановяване присъединяването и снабдяването с електрическа енергия на обекти на потребители и присъединяването на обекти на разпределителни предприятия и на електрически централи.

(2) С наредбата се определят и границите на собственост между електрическите съоръжения.

Чл.2. (1) Електрическа централа, обекти на потребител и разпределително предприятие се присъединяват към съответната електрическа мрежа въз основа на:

- 1.** проучване за условията и начина на присъединяване, извършвано от преносното или съответното разпределително предприятие, към чиято мрежа може да се осъществи присъединяването;
- 2.** предварителен договор за присъединяване, сключен между преносното или съответното разпределително предприятие по т.1 и възложителят на присъединявания обект или на електрическа централа;
- 3.** договор за присъединяване, сключен между преносното или съответното разпределително предприятие, към чиято мрежа ще се осъществи присъединяването, и лицето, поискало присъединяването на обекта.

(2) Проучването за присъединяване се извършва след издаване на виза за проектиране, когато издаването ѝ е задължително съгласно разпоредбите на Закона за устройство на територията (ЗУТ). Предварителният договор за присъединяване се сключва преди изготвянето на инвестиционния проект за изграждане или преустройство на присъединявания обект или електрическа централа.

(3) Договорът за присъединяване се сключва след одобряването на инвестиционния проект и издаване на разрешение за строеж за изграждане или преустройство на присъединявания обект.

(4) Преносът на електрическа енергия от електрическа централа и към присъединяван обект се осъществява след въвеждането им в експлоатация, включително и на съоръженията за присъединяване, при условията и по реда на ЗУТ.

Чл.3. (1) Присъединяваният обект и електрическата централа трябва да отговарят на техническите изисквания на тази наредба и на наредбите и правилата по чл.83, ал.1 от Закона за енергетиката (ЗЕ).

(2) Преносното и/или разпределителните предприятия могат да отказват присъединяването на обект или електрическа централа, когато не отговаря на изискванията по ал.1 и застрашава надеждната работа на електроенергийната система (ЕЕС), сигурността и качеството на

снабдяването на потребителите с електрическа енергия, здравето и живота на гражданите и собствеността на трети лица.

ЧАСТ ВТОРА **ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ НА ПОТРЕБИТЕЛИ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ КЪМ** **ЕЛЕКТРИЧЕСКИТЕ МРЕЖИ**

Глава втора **РЕД ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ НА ПОТРЕБИТЕЛИ**

Раздел I **Искане за проучване за присъединяване**

Чл.4. (1) За проучване на условията за присъединяване на обект към електрическата мрежа се подава писмено искане в преносното или съответното разпределително предприятие:

1. при изграждане на нов обект;
2. при преустройство на обект по реда на ЗУТ;
3. при увеличаване на договорената присъединена мощност на съществуващ, присъединен към електрическата мрежа обект, с изключение на случаите по чл.39, ал.1;
4. при обособяване на нов обект със самостоятелно измерване на електрическата енергия чрез отделяне от съществуващ обект, който е присъединен към електрическата мрежа;
5. при промяна на броя на фазите независимо от това, дали се променя договорената присъединена мощност;
6. при изграждане на нови съоръжения за присъединяване, свързано с повишаване на категорията по осигуреност на електроснабдяването;
7. за временно електроснабдяване на строителни обекти;
8. за временно електроснабдяване на преместваеми обекти по смисъла на ЗУТ.

(2) Искането по ал.1 се подава от лице, което:

1. е възложител - за случаите по ал.1, т.1, 2 и 7;
2. е собственик, ползвател или наемател - за случаите по ал.1, т.3, 4, 5 и 6 ;
3. има разрешение за поставяне на преместваем обект, издадено по реда на ЗУТ - за случаите по ал.1, т.8.

(3) Когато нивото на напрежението за електроснабдяване на обекта е определено, искането по ал.1 се подава в регионалното подразделение на преносното или в разпределителното предприятие по местонахождението на обекта, а когато нивото не е определено - в разпределителното предприятие.

(4) Когато в обекта ще се изградят и електропроизводствени мощности, които да работят в паралел с ЕЕС, освен искането по ал.1 се подават и документи по реда на част трета.

(5) Проучването се заплаща по ценоразпис на услугите на преносното или съответното разпределително предприятие.

Чл.5. (1) Искането за проучване на условията за присъединяване на обект към електрическата мрежа се подава по образец, предоставен от преносното или съответното разпределително предприятие.

(2) Към искането по ал.1 се прилагат копия на:

1. виза за проектиране на присъединявания обект, когато издаването ѝ е задължително съгласно разпоредбите на ЗУТ - в случаите по чл.4, ал.1, т.1, 2 и 7;
2. документ, удостоверяващ вещното право върху обекта или договор за наем - в случаите по чл.4, ал.1, т.3, 4, 5 и 6;
3. разрешение за поставяне на преместваем обект - в случаите по чл.4, ал.1, т.8.

(3) Когато лицето по чл.4, ал.2 е наемател на обекта, към искането се прилага нотариално заверено съгласие на собственика за подаване на искането по образец, предоставен от преносното или съответното разпределително предприятие.

(4) Когато представените документи са непълни или не отговарят на изискванията на

наредбата, преносното или съответното разпределително предприятие писмено уведомява лицето, което е подало искането, в 14-дневен срок от датата на подаването му.

(5) Лицето, подало искането, отстранява непълнотите и несъответствията в документите или представя допълнително необходимите документи и информация в 30-дневен срок от датата на получаване на уведомлението по ал.4.

(6) Процедурата по присъединяване на обекта се прекратява, когато лицето, подало искането, не отстрани непълнотите и несъответствията в документите или не представи допълнително необходимите документи и информация, в срока по ал.5.

Чл.6. (1) В искането по чл.4 се посочват:

1. точният адрес и предназначението на обекта;
2. броят на бъдещите потребители;
3. предоставената мощност;
4. присъединената мощност само за лицата по чл.33, ал.4;
5. броят на фазите;
6. броят на независимите източници за електрозахранване на присъединявания обект, в съответствие с изискванията на присъединяваното лице за сигурност на доставките на електрическа енергия;
7. срокът за въвеждане на обекта в експлоатация;
8. точният адрес за кореспонденция;
9. видът на приемниците на електрическа енергия, включително и тези, които могат да предизвикат недопустимо влошаване на показателите за качеството на електрическата енергия, доставяна на други потребители.

(2) В искането по ал.1 се посочва предоставената мощност за целия обект, включително и в случаите на поетапно въвеждане в експлоатация на отделни части на присъединявания обект.

(3) При присъединяване за временно електроснабдяване в искането се посочва и периодът за извършване на дейностите, за които е необходимо временното снабдяване с електрическа енергия.

(4) Лицата по чл.4, ал.2 могат да посочат и други характеристики на присъединявания обект, за които считат, че са от значение за извършване на проучването на условията за присъединяване.

(5) За извършване на проучването преносното или съответното разпределително предприятие може да поиска допълнителна информация за характеристиките на присъединявания обект, свързана с правилата за управление на ЕЕС и разпределителните мрежи по чл.83 ЗЕ.

Раздел II

Условия за присъединяване

Чл.7. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие определя условия за присъединяване.

(2) Разпределителното предприятие съгласува с преносното предприятие условията за присъединяване към разпределителната мрежа в случаите, когато присъединяването на обекта:

1. води до промени в договорите, сключени между двете предприятия;
2. налага изграждане или реконструиране на съоръжения както в разпределителната, така и в преносната мрежа.

(3) Преносното или съответното разпределително предприятие създава досие за всеки присъединяван обект, в което се съхраняват всички документи по присъединяването.

Чл.8. (1) Условията за присъединяване се определят съобразно:

1. изискванията на ЗЕ, наредбите и правилата по чл.83, ал.1 ЗЕ;
2. предоставената информация в искането по чл.4, включително за географското (териториалното) разположение на обекта;

3. резултатите от извършеното проучване за техническите възможности и начина на присъединяване към електрическата мрежа.

(2) Когато при проучване на условията за присъединяване на обекта се установи, че е възможно при условията на чл.117, ал.2 ЗЕ присъединяването да се осъществи към мрежа, собственост на друго разпределително предприятие, разпределителното предприятие, получило искането, го препраща на другото разпределително предприятие и уведомява за това лицето, подало искането, в срок 14 дни.

(3) Когато разпределително предприятие прецени, че е възможно при условията на чл.117, ал.2 ЗЕ да присъедини обект на потребител, който се намира на територията на друго разпределително предприятие, определя условията по чл. 7, ал. 1 след получаване на писмено разрешение за присъединяване от Държавната комисия по енергийно регулиране (ДКЕР).

(4) Електроразпределителното предприятие може при условията на чл.117, ал.7 ЗЕ да присъедини обект на потребител към уредба - собственост на трето лице, когато липсва възможност за присъединяването му в искания срок.

(5) В случаите по ал.4 електроразпределителното предприятие съгласува условията за присъединяване с третото лице.

Чл.9. (1) Условията за присъединяване съдържат техническите изисквания на преносното или съответното разпределително предприятие към съоръженията в присъединявания обект и информация за съоръженията за присъединяване относно:

1. предоставената мощност;
2. номиналното напрежение на електрическата мрежа, към която ще бъде присъединен обектът;
3. начина и местата на присъединяване към съществуващата електрическа мрежа, в т.ч. и необходимо разширение и/или повишаване на преносните възможности на съществуващата електрическа мрежа;
4. сервитутните зони на съоръженията - размери и видове сервитутни права;
5. схемите на уредбите с брой на полетата за присъединяване и на резервните полета за развитие на електрическата мрежа в района;
6. групите на свързване и начин на заземяване на звездните центрове на силовите трансформатори;
7. метрологичните и техническите характеристики на токовете и напреженията на трансформатори за търговско измерване;
8. комутационните апарати;
9. релейните защиты и устройства за автоматика и препоръки за техните настройки;
10. системите за автоматично регулиране и техните настройки;
11. мерките за защита от пренапрежения;
12. съоръженията за телемеханика;
13. средствата за връзка с оператора на електрическата мрежа;
14. вида, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване на продаваната електрическа енергия.

(2) Преносното или съответното разпределително предприятие определя вида, местоположението и устройството на съоръженията за присъединяване в съответствие с изискванията:

1. на органа, който одобрява инвестиционния проект и издава разрешението за строеж;
2. на правилата по чл.83, ал.1 ЗЕ;
3. за устройството, техническата безопасност и експлоатацията на електрическите уредби, електропроводни линии и съоръжения;
4. на техническите спецификации на преносното или съответното разпределително предприятие.

(3) В условията за присъединяване се определят и:

1. задълженията на страните по изграждане на присъединяването;
2. крайният срок за изграждане на присъединяването;
3. задълженията на страните по предоставяне на вещни права на територията на имота и/или осигуряване на сервитутни права в имоти на трети лица.

(4) Преносното или съответното разпределително предприятие определя ниво на напрежението, на което да се присъедини обектът, в зависимост от:

1. големината на присъединяваната мощност;
2. предназначението на обекта;
3. вида на приемниците на електрическа енергия;
4. преносната възможност на съществуващата електрическа мрежа;
5. инженерната политика и практика на преносното или съответното разпределително предприятие.

(5) В условията за присъединяване преносното или съответното разпределително предприятие предлага цена за присъединяване на база минимална схема на присъединяване и **Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия (ДВ,бр.17 от 2004 г.)**. Цената за присъединяване се определя в договора за присъединяване.

Чл.10. (1) Когато за осъществяване на присъединяването се налага в имота, където е разположен обектът за присъединяване, да се изгради електрическа уредба с високо или средно напрежение - собственост на преносното или съответното разпределително предприятие, и това е технически и конструктивно допустимо, собственикът на имота може да прехвърли правото на собственост на съответната част или да учреди право на строеж в полза на предприятието.

(2) Когато при проучването се установи, че новият обект засяга съществуващи електрически съоръжения, изместването им се извършва от и за сметка на възложителя след одобряване по реда на ЗУТ на съгласуваните проекти с преносното или съответното разпределително предприятие.

(3) Преносното или съответното разпределително предприятие може безвъзмездно да ползва части от присъединявания обект за монтиране, поддържане и експлоатация на средства за измерване, комутационни устройства и други съоръжения, свързани с доставката на електрическа енергия. Тези части от обекта не могат да бъдат използвани за други цели от преносното или съответното разпределително предприятие.

(4) Преносното или съответното разпределително предприятие посочва изискванията по ал.1, 2 и 3 в предварителния договор за присъединяване.

Чл.11. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие може мотивирано да откаже временно да присъедини изцяло или частично обект към електрическата мрежа при заявените условия:

1. при техническа невъзможност присъединяването да се осъществи в заявения срок за въвеждане на обекта в експлоатация;
2. когато присъединяването на обекта води до влошаване условията за снабдяване на други потребители на електрическа енергия поради липса на необходимата мощност.

(2) В случаите по ал.1 преносното или съответното разпределително предприятие посочва срок, в който ще отстрани причините и осигури условия за присъединяване на обекта съобразно плановете за развитие на мрежата и договорите с преносното и други разпределителни предприятия и потребители.

(3) Лицето, подало искането за проучване на условията за присъединяване на обекта, може да обжалва отказа по ал.1 пред ДКЕР при условията и по реда на чл.22 ЗЕ.

Раздел III

Ред за сключване на договор за присъединяване

Чл.12. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие изготвя и предлага на лицата по чл.4, ал.2:

1. предварителен договор за присъединяване, включващ условията за присъединяване, когато тези лица са възложители на обекти, които се изграждат или преустройват по реда на ЗУТ;

2. писмено становище за условията за присъединяване - във всички останали случаи.

(2) Срокът за изпълнение на задължението по ал.1 е 30 дни за разпределителното и 40 дни за преносното предприятие считано от датата на постъпване на искането за проучване, с изключение на случаите по чл.4, ал.1, т.8.

(3) При сложни схеми на присъединяване сроковете по ал.2 могат да се удължат по взаимно споразумение между страните.

(4) В случаите по чл.8, ал.2 и 3 сроковете по ал.2 започват да текат от датата на получаване на писмено разрешение за присъединяване от ДКЕР.

(5) Предложените в предварителния договор или в становището условия за присъединяване могат да се обжалват при условията и по реда на чл.22 ЗЕ.

Чл.13. (1) Договор за присъединяване на обекти на потребители към електрическата мрежа се сключва между преносното или съответното разпределително предприятие и лицето:

1. сключило предварителен договор за присъединяване; или

2. на което е представено писмено становище за условията за присъединяване.

(2) За присъединяване на обекти по чл.4, ал.1, т.8 не се сключва договор за присъединяване и не се заплаща цена за присъединяване. Тези обекти се присъединяват към разпределителните мрежи в срок, определен в становището за условията за присъединяване, и се заплаща цена по ценоразпис на услугите на съответното разпределително предприятие.

Чл.14. (1) Лицето по чл.13, ал.1 подава в преносното или съответното разпределително предприятие писмено искане за сключване на договор за присъединяване, към което прилага:

1. удостоверение за актуално състояние от съда по регистрация, копие на удостоверение за данъчна регистрация и регистрация по БУЛСТАТ, когато лицето е търговец по смисъла на Търговския закон;

2. нотариално заверено пълномощно на лицето, упълномощено да представлява лицето по чл.13, ал.1;

3. документ, удостоверяващ вещно право върху обекта или договор за наем.

(2) За присъединяване на обекти по чл.4, ал.1, т.1 и 2 към искането за договор за присъединяване възложителят прилага и:

1. разрешение за строеж на обекта;

2. одобрен инвестиционен проект - част архитектурна и част електрически уредби и инсталации на обекта в частта, засягаща монтирането на съоръженията за присъединяване и подхода към тях, съобразени с предварителния договор.

(3) В искането може да се предлагат промени на условия от предварителния договор за присъединяване или становището за условията за присъединяване.

(4) Когато лицето по ал.1 не е собственик на обекта, то представя и нотариално заверено съгласие на собственика с определените в становището или предварителния договор условия, начин на присъединяване и сервитутна(и) зона(и) на съоръженията.

(5) За временно електроснабдяване по чл.4, ал.1, т.7 за нуждите на строителството се представя и сключен договор за присъединяване на изграждания обект.

Чл.15. (1) В двумесечен срок за преносното предприятие и в едномесечен срок за разпределителното предприятие от подаване на искането за сключване на договор за присъединяване съответното предприятие:

1. съгласува представените части от работните проекти на електрическите уредби и съоръжения от присъединявания обект;

2. подготвя договора;

3. изпраща писмена покана до лицето, подало искане по чл.14, ал.1 за сключване на договора за присъединяване.

(2) Когато не е започнала процедура по ал.1, в срок една година от сключването на предварителния договор или представянето на становището за условията за присъединяване по вина на лицето по чл.13 се подава ново искане за присъединяване на обекта.

Раздел IV **Договор за присъединяване на обекти на потребители**

Чл.16. (1) С договора за присъединяване се определят:

1. правата и задълженията на преносното или съответното разпределително предприятие;
2. правата и задълженията на лицето по чл.13;
3. необходимите условия за присъединяване на обекта към съответната мрежа.

(2) Договорът за присъединяване се съобразява с интересите на страните и с реалните технически възможности на електрическата мрежа в района на обекта към датата на сключването му.

Чл.17. (1) Договорът за присъединяване може да предвижда етапност при изграждане на съоръженията за присъединяване по отношение на:

1. предоставена и присъединена мощност;
2. категория по осигуреност на електроснабдяването;
3. ниво на напрежение;
4. брой на фазите.

(2) В договора по ал.1 се определя цена за всеки етап, съответстваща на предоставената и присъединена мощност и категорията по осигуреност на електроснабдяването.

(3) Всички демонтажни работи на съоръжения в отделните етапи се изпълняват от преносното или съответното разпределително предприятие и са за сметка на страната, заявила етапите за изграждане на съоръженията.

Чл.18. (1) В договора за присъединяване се включват клаузи за:

1. вида и техническите параметри на съоръженията за присъединяване и електрическите уредби и съоръжения на потребителя съгласно:

а) предварителния договор или становището по чл.12, ал.1;

б) съгласуваните проекти по чл.15, ал.1;

2. предоставената мощност, която преносното или съответното разпределително предприятие ще осигурява на границата на собственост, диференцирана по категории по осигуреност на електроснабдяването;

3. присъединената мощност, за която са оразмерени съоръженията за присъединяване, диференцирана по категории по осигуреност на електроснабдяването;

4. нивото на напрежение и броя на фазите на границата на собственост;

5. вида, техническите параметри, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване, на управляващите и комуникационни устройства към тях, както и тарифите за измерване на електрическата енергия;

6. границите на собственост на електрическите съоръжения;

7. техническите средства, режима и начина за управление на товарите на потребителя;

8. техническите средства за телемеханика в уредбите на потребителя;

9. техническите параметри на собствен резервен източник на електрическа енергия;

10. задължителните технически условия и изисквания от страна на преносното или съответното разпределително предприятие за работата на собствените резервни източници на електрическа енергия на потребителя;

11. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване;

12. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация на присъединяваните обекти;

13. условията за промяна на договорените мощности през времетраенето на договора;

14. финансовите взаимоотношения между страните;
  15. сроковете, цените и условията за учредяване на сервитутни права и за прехвърляне на собственост или учредяване право на строеж в полза на преносното или съответното разпределително предприятие в случаите по чл.10;
  16. цената за присъединяване на обекта към електрическата мрежа;
  17. задълженията за двете страни да пазят съоръженията на другата страна и да осигуряват достъп до тях;
  18. условията и реда за изменение и допълване на договора;
  19. особените условия, свързани с изграждане на съоръженията за присъединяване по реда на чл.20, ал.5 и 6;
  20. неустойките;
  21. възможностите и последиците при заместване на страна по договора с трето лице.
- (2) Неразделна част от договора за присъединяване на обекта са проектите на електрическите уредби и съоръжения по ал.1, т.1, буква "б".
- Чл.19.** Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява след представяне на документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване и на обекта, издаден при условията и по реда на ЗУТ, освен ако в договора не е предвидено друго.

Раздел V

Проектиране и изграждане на електрическите съоръжения

- Чл.20. (1)** След сключване на договор за присъединяване преносното или съответното разпределително предприятие изготвя и съгласува работните проекти за изграждане на съоръженията за присъединяване на обекта за своя сметка.
- (2)** Преносното или съответното разпределително предприятие съгласува работните проекти по ал.1 с лицето, с което е сключен договорът за присъединяване, по отношение на:
1. мястото на присъединяване;
  2. разположението и вида на съоръженията на територията на обекта и свързаните с тях сервитутни зони;
  3. границата на собственост на електрическите съоръжения;
  4. етапите и сроковете за изграждане.
- (3)** Преносното или съответното разпределително предприятие започва изграждането на съоръженията за присъединяване след:
1. прехвърляне на собствеността или учредяване право на строеж в случаите по чл.10; и
  2. учредяване на сервитутни права от собственика на имота.
- (4)** Преносното или съответното разпределително предприятие изгражда съоръженията за присъединяване за своя сметка в договорените срокове и етапи и осигурява тяхното въвеждане в експлоатация по реда на ЗУТ.
- (5)** Лицето, с което се сключва договорът за присъединяване, може да поеме задължение за:
1. изпълнение на определен вид строителни и монтажни работи по присъединяването по работния проект по ал.1;
  2. изграждане на съоръженията за присъединяване със съгласието на преносното или съответното разпределително предприятие.
- (6)** В случаите по ал.5 преносното или съответното разпределително предприятие извършва контрол по изпълнението на строителните и монтажните работи в съответствие с проектите и техническите спецификации по ред, установен в договора за присъединяване.
- (7)** Изградените съоръжения за присъединяване по ал.5 се прехвърлят възмездно в собственост на преносното или съответното разпределително предприятие на база на взаимно признати разходи.
- (8)** Съоръженията за присъединяване могат да се изградят на етапи, за отделни части на

обекта при условията и по реда на ЗУТ.

(9) Разпределителните уредби с високо или средно напрежение се проектират и изграждат от и за сметка на лицето, сключило договор за присъединяване, когато са собственост на потребител на електрическа енергия за стопански нужди съгласно чл.117, ал.5 ЗЕ.

(10) Преносното или разпределителното предприятие е длъжно да предостави на лицето по ал. 9 допълнителна информация за осигуряване на техническа съвместимост на присъединявания обект с електрическата мрежа съгласно правилата по чл.83, ал.1 ЗЕ, както и за:

1. токове на къси и земни съединения в мястото на присъединяване;
2. изисквания към релейните защиты и автоматики;
3. начин на заземяване.

(11) Преносното или съответното разпределително предприятие съгласува работните проекти за електрическите уредби и инсталации на присъединявания обект в обем, достатъчен за доказване изпълнението на условията за присъединяване.

Чл.21. (1) За присъединяването на обект към електрическата мрежа лицето, сключило договор за присъединяване, заплаща цена за присъединяване съгласно Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия по начин и в срокове, определени в договора за присъединяване.

(2) В случаите, когато съоръженията за присъединяване се изграждат по реда на чл.20, ал.5, цената за присъединяване и направените взаимно признати разходи за тези съоръжения се компенсират при условия, определени в договора за присъединяване.

Раздел VI

Присъединяване на обекти на потребители към електрическите мрежи

Чл.22. (1) Електрическите съоръжения за присъединяване на обекти към електрическата мрежа се поставят под напрежение до границата на собственост само от преносното или съответното разпределително предприятие или от упълномощени от него лица в 7-дневен срок след датата на сключване на договора за продажба на електрическа енергия с потребителя и при наличие на:

1. документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване, издаден при условията и по реда на ЗУТ;
2. документ за въвеждане в експлоатация на обекта, издаден при условията и по реда на ЗУТ;
3. декларация от потребителя за съответствие на неговите електрически инсталации с изискванията за безопасност и техническите норми.

(2) В случаите на провеждане на приемни изпитвания и/или проверка за постигането на проектните показатели в експлоатационни условия електрическите съоръжения за присъединяване и тези на присъединявания обект се поставят под напрежение при условията и по реда на ЗУТ.

Чл.23. Когато съоръженията за присъединяване са изградени по реда на чл.20, ал.5, те се поставят под напрежение след сключване на договор(и), между собственика на имота и съоръженията и преносното или съответното разпределително предприятие за прехвърляне на собствеността върху съоръженията, правото на собственост или правото на строеж върху съответната част от имота и учредяване на сервитутни права.

Чл.24. (1) Потребителят представя на преносното или съответното разпределително предприятие преди поставянето под напрежение на електрическите си уредби за средно или високо напрежение:

1. еднолинейните схеми на електрическите уредби;
2. паспортните данни на производителя за първичните съоръжения по чл.18, ал.1, т.1;
3. описание и данни за автоматични системи за регулиране (по напрежение, по реактивна мощност и др.);

4. описание и настройки на използваните автоматични устройства;
5. блокова схема на организацията на релейната защита в уредбата на потребителя;
6. данни за настройките на релейните защиты в първични величини;
7. данни и схеми за средствата, чрез които обектът се включва в автоматизираната система за диспечерско управление;
8. схема на присъединяване на собствен източник на електрическа енергия и технически данни за него.

(2) Преди поставяне под напрежение на електрическа уредба с високо и средно напрежение в случаите по чл.117, ал.5 ЗЕ:

1. потребителят представя документацията по ал.1 и:

а) декларация за наличие на комплектуван и обучен експлоатационен персонал или сключен договор за обслужване, експлоатационни инструкции, оперативни схеми и техническа документация, необходими за нормална експлоатация;

б) екзекутивни чертежи, протоколи от изпитвания, характеристики и настройки на съоръженията, свързани със сигурната и безаварийна работа на електрическата мрежа, в обем, съгласуван между двете страни;

2. възложителят съвместно с упълномощени представители на преносното или съответното разпределително предприятие проверяват изправността на средствата за връзка с оператора на мрежата, автоматичните системи за пожарни сигнализации и пожарогасене и аварийното осветление;

3. преносното или съответното разпределително предприятие предоставя на възложителя в писмена форма информация за конфигурацията и техническите параметри на електрическата мрежа в района на присъединяваната електрическа уредба и списък на собствения си оперативен персонал, чрез който ще се осъществява оперативната дейност.

Чл.25. (1) Потребителят поставя под напрежение инсталациите си след границата на собственост при спазване на техническите изисквания за сигурност, качество на електрическата енергия и безопасност.

(2) Потребителят носи отговорност за вреди, причинени на преносното или съответното разпределително предприятие от неизправност или необезопасяване на собствените си електрически уредби, мрежи и инсталации.

Чл.26. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие може да използва съоръжения си, чрез които е присъединило обект на един потребител, за присъединяване на обект на друг потребител, когато не се нарушават договорените мощности.

(2) Преносното или съответното разпределително предприятие може да разширява електрическата мрежа високо и средно напрежение, като изгражда за своя сметка нови части от мрежата, от уредби - собственост на потребителя, по реда на ЗЕ.

Раздел VII

Граница на собственост на електрическите съоръжения

Чл.27. Границата на собственост между електрическите съоръжения на преносното или съответното разпределително предприятие и тези на потребителя се определя от:

1. начина на присъединяване; и
2. вида на съоръженията за присъединяване.

Чл.28. (1) Когато доставяната на потребителя електрическа енергия се измерва без токови трансформатори, граница на собственост са изходящите клеми на средството за търговско измерване или изходящите клеми на разположените непосредствено след него предпазители или прекъсвачи.

(2) В случаите по ал.1 средствата за търговско измерване, управляващите тарифите и други спомагателни устройства се монтират в самостоятелни табла или шкафове, наричани по-нататък "електромерни табла".

(3) В отделна секция на електромерните табла съгласувано с разпределителното предприятие могат да се поставят спомагателни и свързани с повишаване на сигурността на електроснабдяването и със защитата от пренапрежения устройства.

(4) Електромерните табла се доставят и монтират от и за сметка на разпределителното предприятие. Потребителят заплаща на предприятието цената на допълнителната секция.

(5) Електромерните табла се монтират до или на границата на имота на потребителя на място, определено от разпределителното предприятие.

(6) Разпределителното предприятие може да монтира електромерните табла в жилищни сгради, етажна собственост, на определено от него място в общите части на сградата.

(7) Разпределителното предприятие може да монтира електромерни табла на фасадите на сградите на потребителите.

(8) Електромерните табла, без съоръженията в отделната секция по ал.3, са собственост на разпределителното предприятие и се поддържат от и за негова сметка.

(9) Съоръженията в отделната секция по ал.3 са собственост на потребителя и се поддържат за негова сметка.

Чл.29. (1) При присъединяване на електропроводна линия, собственост на преносното или съответното разпределително предприятие, към електрическа уредба на потребител, когато измерването на електрическата енергия се извършва чрез токови трансформатори, границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници към уредбата - при кабелен електропровод;

2. клемите за присъединяване проводниците на електропровода към проходните изолатори за преминаване през външните стени на уредбата - при въздушен електропровод и закрыта уредба;

3. клемите за присъединяване на проводниците към съоръженията на уредбата - при въздушен електропровод и открита уредба.

(2) Алинея 1 се прилага и когато електропроводна линия, собственост на потребител, се присъединява към електрическа уредба на преносното или съответното разпределително предприятие.

(3) В случаите по ал.1 средствата за търговско измерване на електрическа енергия се монтират в електрическата уредба на потребителя, до или на границата на имота му, а в случаите по ал.2 - в електрическата уредба на преносното или съответното разпределително предприятие.

(4) Средствата за търговско измерване на електрическа енергия, токовите и напреженовите трансформатори към тях, управляващите тарифите и други спомагателни устройства се доставят от и за сметка на преносното или съответното разпределително предприятие и са негова собственост.

(5) В случаите по ал.1 устройства за защита от пренапрежения, разположени преди границата на собственост откъм страната на електропроводната линия, са собственост на потребителя и се доставят, монтират и поддържат от него и за негова сметка.

Чл.30. (1) Когато електрическите уредби с високо и средно напрежение се използват за пренос на електрическа енергия без трансформация към друг потребител, се прилага чл.117, ал.5 ЗЕ.

(2) Електрически уредби с високо и средно напрежение се изграждат за сметка на преносното или съответно на разпределителното предприятие и са негова собственост, с изключение на тези по ал.1 и чл.117, ал.5 ЗЕ.

(3) Електрическите уредби и електропроводни линии с ниско напрежение, които се намират извън имотите на потребителите, се изграждат за сметка на разпределителното предприятие и са негова собственост.

(4) Електропроводните линии и другите съоръжения, чрез които се извършва присъединяване на електрическите уредби на потребителя към разпределителната или към преносната мрежа, се изграждат за сметка на разпределителното, съответно на преносното предприятие и са

негова собственост.

(5) В случаите, когато електрическите уредби с високо или средно напрежение на потребителя се присъединяват към електрически уредби, собственост на преносното или съответно на разпределителното предприятие, разположени непосредствено до границите на имота на потребителя, електропроводните линии, чрез които се извършва присъединяването и които са разположени в имота на потребителя, се изграждат за сметка на потребителя и са негова собственост.

Чл.31. (1) Инсталациите на потребителя, по които преминава електрическа енергия преди нейното измерване, устройствата по чл.29, ал.3 и електрическите вериги между тях, се защитават срещу неправомерен достъп.

(2) Средствата за търговско измерване и на управляващите тарифите устройства по чл.29, ал.3 се разполагат така, че потребителят да има възможност да наблюдава показанията на средствата за измерване.

Глава трета ЕЛЕКТРИЧЕСКИ МОЩНОСТИ

Раздел I

Определяне на електрическите мощности

Чл.32. (1) Предоставената мощност се заявява от потребителя в искането по чл.6 на база на необходимите за ползване в обекта приемници на електрическа енергия при предполагаем режим на едновременната им работа с максимален товар в продължение на 15 минути.

(2) Предоставената мощност, нивото на напрежение и броят на фазите определят техническите параметри, по които се извършва изборът на средствата за търговско измерване.

(3) Минималните стойности на предоставената мощност за жилищни сгради се определят с наредбите по чл.83, ал.1, т.1 и ал.2 ЗЕ.

Чл.33. (1) Присъединената мощност определя минималните технически параметри, по които се проектират и изграждат съоръженията за присъединяване.

(2) Присъединената мощност се определя от преносното или съответното разпределително предприятие в границите от 110 до 130 % от предоставената мощност, осигурявайки резерв за увеличаване на предоставената мощност в бъдещ период.

(3) Нивото на напрежение, броят на фазите и факторът на мощността на присъединената мощност не могат да се различават от тези на предоставената мощност.

(4) За обекти на потребители на електрическа енергия за стопански нужди със заявена предоставена мощност по чл.32, по-голяма от 50 kW, присъединената мощност се определя от потребителите съгласувано с преносното или съответното разпределително предприятие.

(5) В случаите по ал.4 не се прилагат ограниченията по ал.3.

Раздел II

Контрол на електрическите мощности

Чл.34. (1) При договорена предоставена мощност на високо или средно напрежение и в случаите, когато тя е по-голяма от 100 kW, електрическите мощности се контролират чрез регистриране на стойностите им от средствата за търговско измерване.

(2) В случаите по ал.1 за максимална потребена активна мощност за даден месец се счита максималната средна стойност за интервал 15 минути, измерена в рамките на един месец.

(3) В случаите по ал.1 средствата за защита на съоръженията се оразмеряват в зависимост от големината на предоставената мощност при фактор на мощността 0,9.

Чл.35. Когато средствата за търговско измерване не позволяват регистриране на активна мощност, предоставената мощност се контролира чрез ограничаване на ползваната електрическа енергия по ток, при фактор на мощността 0,9, с монтиране непосредствено преди

или след електромерите за търговско измерване на подбрани по големината на номиналния им ток автоматични прекъсвачи или токоограничаващи устройства.

Раздел III

Промяна на договорените електрически мощности

Чл.36. (1) Предоставената и присъединената мощност може да се увеличи или намали до изтичане срока на договора за присъединяване.

(2) В случаите по ал.1 потребителят подава в преносното или съответното разпределително предприятие ново искане по реда на част втора, глава втора, раздел I.

(3) Извършените проектни и строителни работи, необходимостта от които отпада след промяната по ал.1, са за сметка на потребителя.

Чл.37. Договорената предоставена и присъединена мощност може да се намали след изграждане на съоръженията за присъединяване по искане на потребителя и след заплащане на цена за присъединяване в размер първоначално договорените мощности.

Чл.38. (1) Договорената предоставена мощност може да се увеличи до размера на присъединената мощност след изграждане на съоръженията за присъединяване по искане на потребителя и доплащане на разликата между дължимата цена за увеличената мощност и първоначално договорената цена за присъединяване.

(2) Когато месечната максимална използвана активна мощност в два последователни месеца е по-голяма от договорената предоставена мощност и потребителят не е заявил увеличение в други по-големи размери, от следващия месец за предоставена мощност по договора за продажба се приема по-голямата от двете месечни максимални използвани мощности, но не повече от присъединената мощност. Промяната се отразява в договора за продажба и потребителят доплаща разликата.

(3) В случаите по ал.1 и 2 средствата за търговско измерване се подменят от и за сметка на преносното или съответното разпределително предприятие.

Чл.39. (1) Предоставената мощност може да се увеличи над договорената присъединена мощност след предварително писмено съгласие на преносното или съответното разпределително предприятие и промяна в договора за продажба с лицензираното енергийно предприятие, при условие че:

1. техническите параметри на съоръженията за присъединяване и на електрическата мрежа позволяват това;
2. увеличението не води до смущения или до снижаване сигурността на електроснабдяването на други потребители;
3. увеличението не води до смущаващи обратни въздействия върху устройства на преносното или съответното разпределително предприятие или на трети лица.

(2) В случаите по ал.1 потребителят доплаща за размера на надвишението съответната разлика в цената за присъединяване, определена съгласно Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия.

(3) В случаите по ал.1 при необходимост от подмяна на средствата за търговско измерване тя се извършва от и за сметка на преносното или съответното разпределително предприятие.

(4) Потребителят подава писмено искане по реда на чл.4, когато:

1. не са изпълнени условията по ал.1; и
2. се изисква проектиране и изграждане на нови съоръжения за присъединяване за увеличаване на договорената предоставена и присъединена мощност.

Раздел IV

Преустановяване на присъединяването и на снабдяването с електрическа енергия

Чл.40. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие може да преустанови преноса на електрическа енергия през съответната мрежа към потребители без предварително предизвестие в случай на:

1. ограничителен режим за снабдяване с електрическа енергия при условията на чл.72, ал.1 ЗЕ;
2. временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия при условията на чл.73, ал.1, т.1-5 ЗЕ;
3. ограничения на снабдяването, предвидени в тарифи, съгласно договора за продажба, сключен с потребителя;
4. предотвратяване на непосредствена опасност за здравето и сигурността на хора, имущество или съоръжения;
5. повреди в електрическата мрежа или съоръжения по независещи от преносното или съответното разпределително предприятие причини;
6. ползване на електрическа енергия, без да се измерва или ако неправилно се измерва със средства за търговско измерване;
7. установяване на несъгласувана промяна на схемата за присъединяване на потребителя;
8. извършване на оперативни превключвания в разпределителните мрежи за локализиране и отделяне от схемата на повредени участъци, за регулиране на натоварването или за повишаване сигурността на работа на мрежата, които не подлежат на планиране, с изключение за потребители първа категория;
9. неизпълнени от потребителя задължителни технически условия за инсталиране на собствен източник за резервно захранване, предписани му от преносното или съответното разпределително предприятие или неспазени от потребителя задължения по чл.121, ал.2 ЗЕ.

(2) Преносното или съответното разпределително предприятие може да преустанови временно преноса на електрическа енергия през съответната мрежа към потребители с предварително писмено предизвестие при:

1. планов ремонт или реконструкция на съоръжения на преносното или разпределителното предприятие;
2. планови прегледи на съоръжения, изискващи обезопасяване чрез изключването им;
3. (отм. като незаконосъобразна с Решение No 2535 на ВАС от 2005 г., ДВ,бр.27 от 2005 г.)
4. (отм. като незаконосъобразна с Решение No 2535 на ВАС от 2005 г., ДВ,бр.27 от 2005 г.)
5. (отм. като незаконосъобразна с Решение No 2535 на ВАС от 2005 г., ДВ,бр.27 от 2005 г.)

(3) (отм. като незаконосъобразна в частта на "незабавно" с Решение No 2535 на ВАС от 2005 г., ДВ,бр.27 от 2005 г.) Преносното или съответното разпределително предприятие може да преустанови присъединяването:

1. на лица, които са се присъединили към съответната мрежа, без да имат право на това;
2. на потребители, допуснали присъединяването на трето лице до собствените им електрически уредби без изричното съгласие на преносното или съответното разпределително предприятие;
3. при неизпълнение в срок на предписание на контролен орган за отстраняване на нарушение;
4. на потребители, които със собствената си мрежа внасят смущения в електроенергийната система;
5. (отм. като незаконосъобразна с Решение No 2535 на ВАС от 2005 г., ДВ,бр.27 от 2005 г.)
6. (отм. като незаконосъобразна с Решение No 2535 на ВАС от 2005 г., ДВ,бр.27 от 2005 г.)

(4) Срокът за предизвестие по ал.2 се определя в договорите за продажба на електрическа енергия, съответно в общите условия.

(5) За случаите по ал.2, т.3 и ал.3 се съставя двустранен констативен протокол.

(6) В сроковете по ал.4 потребителите с договорена предоставена мощност над 100 kW и потребителите с първа категория по осигуреност на електроснабдяването могат да подадат писмено възражение пред органа за управление на преносното или съответното разпределително предприятие относно срока и основанието за преустановяване.

Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и потребителят се уведомява писмено за резултата.

Чл.41. (1) Общественият доставчик и обществените снабдители могат да преустановят временно снабдяването с електрическа енергия на потребителите при неизпълнение на задължения по договора за продажба на електрическа енергия, включително при неизпълнение на задължението за своевременно заплащане на потребената електрическа енергия или надвишаване на договорената мощност.

(2) Сроковете на предизвестията и другите условия за временно преустановяване на снабдяването се уреждат в договорите за продажба на електрическа енергия, съответно в общите условия.

(3) Преносното или съответното разпределително предприятие преустановява преноса на електрическа енергия към потребителите по ал.1 по искане на обществения доставчик, съответно на обществения снабдител.

(4) При изпълнение на задължението си по ал.3 преносното или съответното разпределително предприятие не носи отговорност за вредите, причинени от преустановяване преноса на електрическа енергия.

Чл.42. (1) Когато максималната потребена активна мощност превиши договорената предоставена мощност, преносното или съответното разпределително предприятие може да преустанови преноса на електрическа енергия до потребител до отстраняването на причината за превишаването в следните случаи:

- 1.** за предотвратяване на непосредствена опасност за сигурността на лица или съоръжения;
- 2.** за предотвратяване или прекратяване на смущения в качеството и сигурността на снабдяване на други потребители или смущаващи обратни въздействия върху устройства на преносното или съответното разпределително предприятие или на трети лица;
- 3.** когато след предупреждение от страна на преносното или съответното разпределително предприятие потребителят продължи да надвишава договорената предоставена мощност.

(2) Преносът на електрическа енергия по ал.1 се преустановява след еднократно писмено предупреждение на потребителя за превишението със срок за отстраняването не по-малък от 7 дни, с изключение на случаи по ал.1, т.1, когато обстоятелствата налагат незабавно преустановяване.

(3) В срока по ал.2 потребителят може да подаде писмено възражение пред органа за управление на преносното или съответното разпределително предприятие относно срока и основанията за преустановяване. Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и потребителят се уведомява писмено за резултата.

(4) В случаите, когато потребителят се нуждае от трайно увеличаване на договорената предоставена мощност над присъединената, се прилага редът на чл.39.

Чл.43. В случаите, когато потребители с договорена предоставена мощност до 50 kW два или повече пъти нарушават задължението си за своевременно изплащане на дължимите суми за електрическа енергия, след писмено предупреждение преносното или съответното разпределително предприятие може за своя сметка да монтира измервателно средство, позволяващо автоматизирано предварително заплащане на определено количество електрическа енергия по избор на потребителя.

Чл.44. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие възстановява присъединяването и/или снабдяването с електрическа енергия след отстраняване на причините за преустановяването им.

(2) В случаите по чл.40, ал.2, т.3 и 5 и чл.42, ал.1 преносното или съответното разпределително предприятие възстановява присъединяването и/или снабдяването, когато потребителят е възстановил разходите за преустановяване и възобновяване на снабдяването.

Чл.45. (1) При обоснована необходимост и писмено искане на потребителя преносното или съответното разпределително предприятие може да прекрати присъединяването на

съществуващ обект или да изключи части от електрическата мрежа за определен срок. Искането се подава най-късно 30 дни преди датата на преустановяването.

(2) В случаите по ал.1, когато преустановяването изисква изграждане на временни обходни връзки в мрежата, всички проектни и строителни работи се изпълняват от преносното или съответното разпределително предприятие и са за сметка на заявителя.

Чл.46. (1) След изтичането на срока на договора за продажба на електрическа енергия или при прекратяването му преносното или съответното разпределително предприятие преустановява преноса на електрическа енергия, когато не е започнала процедура за ново договаряне.

(2) В случаите по ал.1 на преносното или съответното разпределително предприятие се предоставя достатъчно време за демонтиране и изнасяне на неговото имущество от имота на потребителя или за установяване на договорни отношения с нов потребител в същия обект. Условието и начинът за демонтаж се определят с договора за продажба на електрическа енергия или с договора с привилегирован потребител.

(3) За времето, необходимо за демонтиране по ал.2, преносното или съответното разпределително предприятие не дължи обезщетение или наем на потребителя.

Чл.47. Преустановяване на присъединяването и снабдяването с електрическа енергия се извършват въз основа на писмено нареждане на ръководителя на преносното или съответното разпределително предприятие или на упълномощено от него длъжностно лице.

ЧАСТ ТРЕТА

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ЦЕНТРАЛИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ КЪМ ЕЛЕКТРИЧЕСКАТА МРЕЖА

Глава четвърта

РЕД ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ЦЕНТРАЛИ КЪМ ЕЛЕКТРИЧЕСКАТА МРЕЖА

Раздел I

Искане за проучване за присъединяване

Чл.48. (1) При изграждане на електрическа централа от описа по чл.4, ал.2, т.5 ЗЕ преносното предприятие извършва проучвания за условията и начина на присъединяване към електрическата мрежа.

(2) Резултатите от проучването по ал.1 за условията и начина на присъединяване се предоставят на ДКЕР.

(3) Държавната комисия по енергийно регулиране включва резултатите от проучването по ал.2 в конкурсната документация за провеждане на конкурс по чл.46, ал.1 ЗЕ за определяне на титуляр на лицензия, съдържаща задължение за изграждане на определена електрическа централа.

(4) Лицето, спечелило конкурс за изграждане на електрическа централа и получило лицензия за производство на електрическа енергия, подава в преносното предприятие писмено искане за сключване на предварителен договор за присъединяване на централата към електрическата мрежа.

Чл.49. Писмено искане за проучване на условията и начина на присъединяване на електрическа централа се подава в преносното или съответното разпределително предприятие от лице, което:

1. изгражда нова електрическа централа, с изключение на случаите по чл.48;
2. извършва разширение на съществуваща електрическа централа и увеличава инсталираната електрическа мощност.

Чл.50. (1) Писменото искане за проучване за присъединяване на електрическа централа към електрическата мрежа се подава във:

1. регионалното подразделение на преносното предприятие по местонахождението на електрическата централа, когато общата инсталирана електрическа генераторна мощност е

над 5 MW;

2. разпределителното предприятие по местонахождението на електрическата централа, когато общата инсталирана мощност е равна или по-малка от 5 MW.

(2) Проучването се заплаща по ценоразписа на услугите на преносното или съответното разпределително предприятие.

(3) Когато при проучването за присъединяване в случаите по ал.1, т.1 се установи, че електрическата централа подлежи на присъединяване към разпределителната мрежа, преносното предприятие препраща искането и материалите от проучването в съответното разпределително предприятие в 30-дневен срок от датата на подаване на искането.

(4) В случаите по ал.3 преносното предприятие писмено уведомява лицето, подало искането.

Чл.51. (1) В искането за проучване на условията и начина на присъединяване се посочват:

1. наименованието и местонахождението (адресът) на електрическата централа;
2. срокът за въвеждане на електрическата централа в експлоатация;
3. номиналната мощност, режимите на работа, техническите данни на основните съоръжения и на централата като цяло;
4. изискванията към сигурността на хранване на собствените нужди по групи и мощности;
5. точният адрес за кореспонденция, телефонът и факсът, както и адресът на електронна поща.

(2) Към искането по ал.1 се прилагат:

1. копие на виза за проектиране, издадена в съответствие с разпоредбите на ЗУТ;
2. описание на резервния източник на електрическа енергия, ако има такъв, и на неговия режим на работа.

(3) Преносното или съответното разпределително предприятие може да поиска допълнителна информация за характеристиките на присъединяваната електрическата централа, свързана с правилата за управление на ЕЕС и разпределителните мрежи по чл.83 ЗЕ.

(4) Лицето, поискало проучването, представя информацията по ал.3 в 14-дневен срок от получаване на искането. При забава със срока на забавата се удължава и срокът по чл.56, ал.1, т.2.

(5) Когато представените документи са непълни или не отговарят на изискванията на наредбата, преносното или съответното разпределително предприятие в 14-дневен срок от постъпване на искането писмено уведомява лицето, подало искането.

(6) Лицата, подали искането за проучване, отстраняват непълнотите и несъответствията в документите или представят допълнително необходимите документи и сведения в 30-дневен срок от датата на уведомлението по ал.5.

(7) Процедурата по присъединяване на централата се прекратява, когато лицето, подало искането, не отстрани непълнотите и несъответствията в документите или не представи допълнително необходимите документи и информация в срока по ал.6.

(8) Алинеи 1 и 2 се прилагат и относно искането за сключване на предварителен договор, когато електрическа централа се изгражда въз основа на спечелен конкурс по реда на ЗЕ.

Чл.52. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие определя условията за присъединяване на електрическата централа към електрическата мрежа.

(2) Разпределителните предприятия съгласуват с преносното предприятие условията за присъединяване към разпределителната мрежа, когато присъединяването на централата налага изграждане или реконструиране на съоръжения в разпределителната и в преносната мрежа.

(3) В условията за присъединяване се определят специфичните технически изисквания към съоръженията на електрическата централа по чл.74.

Чл.53. (1) Когато за осъществяване на присъединяването се налага в имота, където е разположена електрическата централа, да се изгради електрическа уредба с високо или средно напрежение - собственост на преносното или съответното разпределително предприятие, и това е технически възможно, собственикът на имота може да прехвърли

съответната част или да учреди възмездно право на строеж в полза на предприятието.

(2) Когато при проучването се установи, че изграждането на нова или разширението на съществуваща електрическа централа налага изместване на съществуващи електрически съоръжения, изместването им се извършва от преносното или съответното разпределително предприятие за сметка на възложителя.

(3) Изискванията на преносното или съответното разпределително предприятие във връзка с обстоятелствата по ал.1 и 2 се уреждат в предварителния договор за присъединяване.

Чл.54. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие може мотивирано да откаже временно да присъедини електрическа централа към съответната мрежа при техническа невъзможност присъединяването да се осъществи в заявения срок за въвеждане на централата в експлоатация.

(2) В случаите по ал.1 преносното или съответното разпределително предприятие посочва срок, в който ще отстрани причините и ще осигури условия за присъединяване на централата съобразно плановете за развитие на мрежата.

(3) Лицето, подало искането за проучване на условията за присъединяване, може да обжалва отказа по ал.1 пред ДКЕР при условията и по реда на чл.22 ЗЕ.

Чл.55. Преносното или съответното разпределително предприятие създава досие, в което се съхраняват всички документи по присъединяването на електрическата централа.

Раздел II

Ред за сключване на договор за присъединяване

Чл.56. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие изготвя и предлага предварителен договор за присъединяване на електрическа централа, включващ техническите изисквания по чл. 74, на лицето:

1. подало искане за сключване на предварителен договор за присъединяване в случаите по чл.48 в срок до 30 дни, считано от датата на постъпване на искането за сключване на предварителен договор;

2. подало искане за проучване на условията за присъединяване в случаите по чл.49 в срок до 30 дни за разпределителното и до 90 дни за преносното предприятие, считано от датата на постъпване на искането за проучване.

(2) В случаите по чл.50, ал.3 разпределителното предприятие предлага предварителен договор за присъединяване в срок 30 дни считано от датата на получаване на искането за проучване в разпределителното предприятие.

Чл.57. (1) След одобряване на инвестиционния проект възложителят на електрическата централа подава в преносното или съответното разпределително предприятие писмено искане за сключване на договор за присъединяване, към което прилага:

1. удостоверение за актуално състояние от съда по регистрация, копие на удостоверение за данъчна регистрация и регистрация по БУЛСТАТ;

2. нотариално заверено пълномощно на лицето, упълномощено да представлява възложителя;

3. документи, удостоверяващи правата на възложителя за изграждане или разширение на електрическата централа;

4. одобрен инвестиционен проект - част архитектурна, отнасящ се до монтирането на съоръженията за присъединяване и подхода към тях;

5. работни проекти - част електрически уредби и инсталации в обем, достатъчен за доказване изпълнението на техническите изисквания по чл.74;

6. разрешение за строеж.

(2) Преносното или съответното разпределително предприятие съгласува представените части от работните проекти, подготвя договора и изпраща писмена покана до възложителя за сключването му в срок 60 дни от подаването на искането за сключване на договор за присъединяване.

Чл.58. Ново искане за проучване за присъединяване на централата се подава, когато не е започнала процедура по сключването на договор за присъединяване в срок две години от сключването на предварителния договор за условията за присъединяване по вина на лицето по чл.57, ал.1.

Чл.59. Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява след представяне на документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване и на електрическата централа, издаден при условията и по реда на ЗУТ.

Раздел III

Проектиране и изграждане на съоръженията за присъединяване

Чл.60. (1) След сключване на договор за присъединяване преносното или съответното разпределително предприятие изготвя и съгласува работните проекти за изграждане на съоръженията за присъединяване за своя сметка.

(2) Преносното или съответното разпределително предприятие съгласува работните проекти по ал.1 с лицето, с което е сключен договорът за присъединяване, по отношение на:

1. мястото на присъединяване;
2. разположението и вида на съоръженията на територията на централата и свързаните с тях сервитутни зони;
3. границата на собственост на електрическите съоръжения;
4. етапите и сроковете за изграждане.

(3) Преносното или съответното разпределително предприятие започва изграждането на съоръженията за присъединяване след прехвърляне на собствеността или учредяване право на строеж в случаите по чл.53, ал.1 и учредяване на сервитутни права от собственика на имота.

(4) Преносното или съответното разпределително предприятие изгражда съоръженията за присъединяване в договорените срокове и етапи за своя сметка и осигурява тяхното въвеждане в експлоатация по реда на ЗУТ.

(5) Лицето, с което се сключва договор за присъединяване, може да поеме задължение за:

1. изпълнение на определен вид строителни и монтажни работи по присъединяването, по работния проект по ал.1;
2. изграждане на съоръженията за присъединяване със съгласието на преносното или съответното разпределително предприятие.

(6) В случаите по ал.5 преносното или съответното разпределително предприятие извършва контрол по изпълнението на строителните и монтажните работи в съответствие с проектните разработки и техническите спецификации по ред, установен в договора за присъединяване.

(7) Изградените съоръжения за присъединяване по ал.5 се прехвърлят възмездно в собственост на преносното или съответното разпределително предприятие на база на взаимно признати разходи.

(8) Съоръженията за присъединяване могат да се изграждат на етапи, за отделни части на обекта, при условията и по реда на ЗУТ.

(9) Преносното или разпределителното предприятие е длъжно да предостави на лицето по ал.5 допълнителна информация за осигуряване на техническа съвместимост на присъединяваната централа с електрическата мрежа.

(10) Преносното или съответното разпределително предприятие съгласува работните проекти за електрическите уредби и инсталации на присъединявания обект в обем, достатъчен за доказване изпълнението на условията за присъединяване.

Чл.61. (1) Възложителят на електрическата централа проектира и изгражда електрическите уредби и съоръжения за своя сметка, когато съгласно чл.71 са собственост на производителя.

(2) За присъединяването на електрическата централа към електрическата мрежа възложителят заплаща на преносното или съответното разпределително предприятие цена за

присъединяване съгласно Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия по начин и в срокове, определени в договора за присъединяване.

(3) В случаите, когато съоръженията за присъединяване се изграждат по реда на чл.60, ал.5, цената за присъединяване и направените взаимно признати разходи за тези съоръжения се компенсират при условия, определени в договора за присъединяване.

(4) В процеса на строителството възложителят на електрическата централа е длъжен да:

- 1.** осигурява достъп на упълномощени представители на преносното или съответното разпределително предприятие до електрическите уредби и съоръжения на централата;
- 2.** представя екзекутивни чертежи, характеристики и протоколи от изпитвания и настройки по искане на преносното или съответното разпределително предприятие.

Чл.62. За осигуряване с електрическа енергия при строителството на електрическа централа присъединяването към електрическата мрежа се извършва по реда на глава втора.

Раздел IV

Присъединяване към електрическата мрежа

Чл.63. Присъединяването на новоизградена електрическа централа към електрическата мрежа се осъществява на три етапа:

- 1. първи етап** - електрическите съоръжения за присъединяване на електрическата централа към електрическата мрежа се поставят под напрежение за извършване на единични, комплексни и 72-часови изпитвания и получаване на документ за въвеждането им в експлоатация при условията и по реда на ЗУТ;
- 2. втори етап** - електрическата уредба на производителя, необходима в процеса на строителството за извършване на единични, комплексни и 72-часови изпитвания на отделни съоръжения и подобекти на електрическата централа, се поставя под напрежение след получаване на документ за въвеждането ѝ в експлоатация при условията и по реда на ЗУТ и се оформя като самостоятелен подобект;
- 3. трети етап** - включване на електрически генератор в паралел към електрическата мрежа.

Чл.64. (1) Съоръженията за присъединяване се поставят под напрежение само от персонала на преносното или съответното разпределително предприятие в сроковете по сключения договор за присъединяване на електрическата централа.

(2) Поставянето под напрежение на електрическите съоръжения, изградени от възложителя, се осъществява, след като:

- 1.** възложителят в качеството си на потребител сключи договор за продажба на електрическа енергия;
- 2.** възложителят представи в преносното или съответното разпределително предприятие:
  - а)** писмено искане за поставяне под напрежение на собствените си електрически съоръжения;
  - б)** декларация за съответствие на електрическите съоръжения на електрическата централа с изискванията на нормите за безопасност и техническите норми;
  - в)** декларация за наличие на комплектуван и обучен експлоатационен персонал, експлоатационни инструкции, оперативни схеми и техническа документация, необходими за нормална експлоатация;
  - г)** екзекутивни чертежи, протоколи от изпитвания, характеристики и настройки на съоръженията, свързани със сигурната и безаварийна работа на електрическата мрежа, в обем, съгласуван между двете страни;
- 3.** възложителят съвместно с упълномощени представители на преносното или съответното разпределително предприятие проверят изправността на средствата за връзка с оператора на мрежата, автоматичните системи за пожарни сигнализации и пожарогасене и аварийното осветление;
- 4.** преносното или съответното разпределително предприятие предоставя на възложителя в писмена форма информация за конфигурацията и техническите параметри на електрическата

мрежа в района на електрическата централа, както и списък на собствения си оперативен персонал, чрез който ще се осъществява оперативната дейност;

5. възложителят е получил документ за въвеждане в експлоатация.

(3) Възложителят може да поставя под напрежение електрическите си уредби след съгласуване с оператора на електрическата мрежа и при спазване на техническите изисквания за надеждност, качество на електрическата енергия и безопасност.

(4) Когато съоръженията за присъединяване са изградени по реда на чл.60, ал.5, се поставят под напрежение след сключване на договор(и) между собственика на имота и съоръженията и преносното или съответното разпределително предприятие за прехвърляне на собствеността върху съоръженията заедно с документ за въвеждане в експлоатация, правото на строеж или правото на собственост върху имота и учредяване на сервитутни права.

Чл.65. (1) Включването на генератор в паралел с ЕЕС и провеждането на комплексна 72-часова проба в експлоатационни условия се извършват по установения оперативен ред, след като възложителят представи в преносното или съответното разпределително предприятие:

1. писмено искане от лицето, упражняващо независим строителен надзор за провеждане на комплексни изпитвания и 72-часова проба при експлоатационни условия;

2. специални изисквания към преносното или съответното разпределително предприятие по време на провеждане на 72-часовата проба;

3. времеви график за провеждане на 72-часовата проба;

4. опис на настъпилите в процеса на строителството промени в сравнение с представените проекти по чл.57, ал.1, т.5;

5. декларация за наличието на обучен оперативен електротехнически персонал, който е запознат с изискванията на наредбата по чл.115 ЗЕ;

6. списък на оперативния персонал на електрическата централа, който ще осъществява контакти с операторите на електрическите мрежи;

7. информация съгласно чл.77;

8. друга информация съгласно изискванията на наредбата по чл.115 ЗЕ.

(2) Преди включването на генератор в паралел към ЕЕС възложителят сключва с преносното или съответното разпределително предприятие договор за продажба и/или пренос на произведената от централата енергия.

Чл.66. (1) Възложителят носи отговорност за щети, причинени на преносното или съответното разпределително предприятие от неизправност или необезопасяване на собствените му електрически уредби, мрежи и инсталации или от неправилни или неправомерни действия на оперативния му персонал до въвеждането в експлоатация на централата по реда на ЗУТ.

(2) Производителят носи отговорност за щетите по ал.1 след въвеждането в експлоатация на централата по реда на ЗУТ.

Чл.67. Производителят представя на преносното или съответното разпределително предприятие копие от документа за въвеждане в експлоатация на централата, издаден при условията и по реда на ЗУТ, в 10-дневен срок от получаването му.

Чл.68. Когато настъпи промяна на условия, при които е извършено присъединяването, производителят е длъжен писмено да уведоми преносното или съответното разпределително предприятие в 14-дневен срок от датата на промяната.

Раздел V

Граница на собственост на електрическите съоръжения

Чл.69. Границата на собственост между електрическите съоръжения на преносното или съответното разпределително предприятие и тези на производителя се определя от:

1. начина на присъединяване; и

2. вида на съоръженията за присъединяване.

Чл.70. (1) При присъединяване на електропроводна линия и други съоръжения, собственост на

преносното или на съответното разпределително предприятие, към електрическа уредба на електрическа централа границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници към уредбата - при кабелен електропровод;
2. клемите за присъединяване на проводниците на електропровода към проходните изолятори за преминаване през външните стени на уредбата - при въздушен електропровод и закрыта уредба;
3. клемите за присъединяване на проводниците към съоръженията на уредбата - при въздушен електропровод и открита уредба;
4. най-близките до границата на уредбата клеми, чрез които шинопроводът се присъединява към нея - при шинопровод.

(2) Алинция 1 се прилага и когато електропроводна линия и други съоръжения, собственост на производител, се присъединяват към електрическа уредба на преносното или на съответното разпределително предприятие.

(3) Средствата за търговско измерване на електрическа енергия се монтират във:

1. електрическата уредба на производителя до или на границата на имота му - в случаите по ал.1;
2. електрическата уредба на преносното или на съответното разпределително предприятие - в случаите по ал.2.

(4) Средствата за търговско измерване на електрическа енергия, токовете и напреженията трансформатори към тях, управляващите тарифите и другите спомагателни устройства се доставят от и за сметка на преносното или съответното разпределително предприятие и са негова собственост.

(5) В случаите по ал.1 устройствата за защита от пренапрежения са собственост на производителя и се доставят, монтират и поддържат от него и за негова сметка, когато са разположени преди границата на собственост откъм страната на електропроводната линия.

Чл.71. (1) Електрическите уредби на електрическите централи се изграждат от производителя и са негова собственост.

(2) При електрически централи с обща инсталирана генераторна мощност 100 и над 100 MW електрическите уредби с високо напрежение, през които се изнася произведената от централата електрическа енергия към ЕЕС, се изграждат от преносното предприятие и са негова собственост.

(3) Алинция 2 не се прилага, когато централата се изгражда за задоволяване на технологичните нужди на производствена дейност.

(4) Разширението и реконструкцията на преносната и/или разпределителната мрежа, свързани с присъединяването на електрическа централа, се извършват от преносното или от съответното разпределително предприятие и е негова собственост.

(5) Електропроводните линии и другите съоръжения, чрез които се извършва присъединяване на електрическите уредби на електрическа централа към преносната или към разпределителната мрежа, се изграждат от преносното или от съответното разпределително предприятие и са негова собственост.

Раздел VI

Преустановяване на присъединяването на електрически централи

Чл.72. Преносното или съответното разпределително предприятие може да преустанови присъединяването на електрическата централа:

1. в случаите, предвидени в наредбата;
2. в случаите, предвидени в договора за пренос на електрическа енергия;
3. по разпореждания на други органи, издадени в рамките на тяхната компетентност.

Чл.73. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие не носи отговорност за

причинени вреди и пропуснати ползи за електрическата централа в случай на временно преустановяване на присъединяването без предварително предизвестие при:

1. предотвратяване на непосредствена опасност за здравето и сигурността на хора или съоръжения;
2. авария в ЕЕС или съоръженията за присъединяване по независещи от преносното или съответното разпределително предприятие причини;
3. неизпълнение от страна на оперативния персонал на централата на разпореждане, дадено от оператора на електрическата мрежа.

(2) Преносното или съответното разпределително предприятие не носи отговорност за причинени вреди и пропуснати ползи за електрическата централа в случай на временно преустановяване на преноса на електрическа енергия след 14-дневно писмено предизвестие при:

1. прекратяване на лицензията за производство на електрическа енергия;
2. промяна на техническите условия, при които е извършено присъединяването, когато това застрашава надеждността и качеството при снабдяването на потребителите с електрическа енергия;
3. планов ремонт, технически мероприятия или реконструкция на съоръжения на преносното или съответното разпределително предприятие;
4. неизпълнени от електрическата централа предписания за отстраняване на съществени технически недостатъци по съоръженията на централата или предписания, свързани с безопасността;
5. констатирано повреждане или друго въздействие върху средствата за търговско измерване на електрическа енергия;
6. отказ за осигуряване на достъп за отчитане и контрол на средствата за търговско измерване на електрическа енергия.

Раздел VII

Технически изисквания към производителите на електрическа енергия за присъединяване към електрическата мрежа

Чл.74. (1) При изготвянето на условията за присъединяване по чл.52 преносното или съответното разпределително предприятие определя техническите изисквания, които се изпълняват за присъединяване към електрическата мрежа.

(2) Техническите изисквания по ал.1 се отнасят за системите, мрежите и съоръженията на производителя, които участват в оперативното управление на ЕЕС, влияят на качеството на електрическата енергия и трябва да бъдат съвместими с използваните в електрическата мрежа.

(3) Техническите изисквания се задават по начин, позволяващ използването им от възложителя в процеса на проектиране и строителство.

(4) Условията за присъединяване включват технически изисквания:

1. към електрическите уредби на електрическата централа;
2. към електрическите генератори и помощните им системи;
3. към управляващите системи на турбините;
4. към управляващите системи на термичните блокове;
5. към релейните защиты и автоматики;
6. налагани от автоматизираната система за диспечерско управление (АСДУ) на ЕЕС;
7. на които трябва да отговаря резервният източник за захранване на собствените нужди на електрическата централа;
8. към средствата за търговско измерване на електрическа енергия.

(5) Техническите изисквания по ал.4 се определят съобразно конкретните условия в мястото на присъединяване към електрическата мрежа.

Чл.75. (1) Преносното или съответното разпределително предприятие определя и задава на възложителя и/или производителя режимите на работа и настройките на системите за управление и регулиране, мрежите за обмен на информация, релейните защиты и автоматиките на територията на електрическата централа, участващи в и влияещи на сигурното, безопасно и ефективно функциониране на ЕЕС.

(2) Възложителят и/или производителят е длъжен да спазва изискванията по ал.1.

Чл.76. (1) Техническата информация по чл.51, ал.1, т.3 включва следните основни данни:

1. ниво на напрежение;
2. място на присъединяване;
3. предполагаем график за производство на електрическа енергия (годишен, месечен, седмичен и дневен), когато се предвижда промяна в натоварването за различните периоди от време;
4. консумирана от мрежата електрическа мощност (активна и реактивна) по време на планово и аварийно спиране на агрегатите;
5. обща инсталирана мощност, мощност и вид енергиен източник за енергийните блокове.

(2) Според вида на първичните енергоносители информацията по чл.51, ал.1, т.3 включва и следните данни:

1. за водни централи:
  - а) характеристики на горен изравнител - минимално и максимално ниво, минимален и максимален воден обем (за ВЕЦ с горен изравнител);
  - б) характеристики на долен изравнител - минимално и максимално ниво, минимален и максимален обем, време за запълване при различни режими и брой на агрегатите (за ВЕЦ с долен изравнител);
  - в) минимален и максимален дебит (за ВЕЦ на течащи води - без регулиращи обеми, питейни водопроводи, напоителни канали в хидромелиоративната система);
  - г) разчетен напор;
  - д) номинален дебит;
2. за термични централи:
  - а) вид и проектна калоричност на използваното гориво;
  - б) специфичен разход на използвания вид гориво (по видове горива);
  - в) капацитет на складовете за горива по видове;
3. за газови централи:
  - а) капацитет на хранилището за газ;
  - б) минимално и максимално налягане на газ за работа на агрегата;
  - в) минимален и максимален дебит;
4. за вятърни централи:
  - а) минимална скорост на вятъра, необходима за развъртане на агрегата;
  - б) характеристика на изходната мощност във функция от скоростта на вятъра;
  - в) минимална скорост на вятъра за стартиране на въртенето.

(3) За газови централи с комбиниран цикъл се представя поотделно информацията за газовата и термичната част според изискванията за съответните централи съгласно ал.1.

(4) За електрически централи с други неконвенционални енергийни източници се представят данни, които са специфични за съответния енергиен източник.

(5) Информацията по чл.51, ал.1, т.3 включва и следните проектни технически данни за основните съоръжения:

1. генератори - номинални параметри, P/Q диаграма, основни динамични параметри;
2. основни данни за възбудителната система, автоматичния регулатор на възбуждане и системния стабилизатор, за турбините и техните регулатори;
3. блокови и повишаващи трансформатори - номинална мощност, номинално напрежение, напрежение на късо съединение;
4. описание на средствата за компенсирание на реактивната мощност за електрическите

централи с асинхронни генератори;

5. описание на собствените нужди.

Чл.77. (1) Преди включване на електрическата централа в паралел с ЕЕС на преносното или съответното разпределително предприятие се представят следните основни данни:

- 1.** потвърждаване или актуализиране на данните по чл.76;
- 2.** подробни технически данни от производителя на генераторите (номинални електрически параметри, реактанси, времеви константи, параметри за устойчивост);
- 3.** заводски данни за силовите трансформатори - номинална мощност, номинално напрежение, напрежение на късо съединение.

(2) Преди включване на електрическата централа в паралел с ЕЕС се представят следните данни за първичните енергоносители и турбини:

1. за водни централи:

- а)** минимална активна мощност и дебит по режимни характеристики за безкавитационна работа на хидроагрегатите;
- б)** минимално време за развъртане на агрегата и включване на генератора в паралел с ЕЕС;
- в)** разгонни обороти на турбоагрегата;
- г)** минимална и максимална скорост на промяна на натоварването на турбината - MW/min;

2. за термични централи:

- а)** описание на схемата на технологичния процес за подготовка на парата, блокова схема, параметри;
- б)** минимално време за включване на генератора в паралел с ЕЕС от студено състояние, от топло състояние, от горещо състояние;
- в)** минимална и максимална скорост на промяна на натоварването на турбината;

3. за газови централи:

- а)** минимално време за развъртане на агрегата и включване на генератора в паралел с ЕЕС;
- б)** минимална и максимална скорост на промяна на натоварването на турбината;

4. за газови централи с комбиниран цикъл се представя поотделно информацията за газовата и термичната част според изискванията за съответните централи по т.1-3;

5. за електрически централи, използващи други неконвенционални енергийни източници, преди включване в паралел с ЕЕС се представят данни, които са специфични за съответния енергиен източник.

(3) Преди включване на електрическата централа в паралел с ЕЕС за основните електрически и енергийни съоръжения се представят следните данни:

1. за възбудителната система и автоматичния регулатор на възбуждане:

- а)** производител, принципна схема на възбудителната система и регулатора на възбуждане, включваща и резервната система за възбуждане, ако има такава;
- б)** блокова схема на регулатора на възбуждане, включително диапазон на промяна на параметрите, според блоковата схема;
- в)** блокова схема на системния стабилизатор и диапазон на промяна на параметрите;

2. за системата за регулиране на турбината:

- а)** производител и блокова схема на регулиращата система, включително диапазон на промяна на параметрите на регулиране;
- б)** мъртва зона на регулатора по честота, възможност за промяна на зоната на нечувствителност;
- в)** статизъм на регулирането по честота, възможност за промяна на статизма;

3. данни за собствените нужди на блоковете и за най-големите двигатели и други големи консуматори, захранвани от собствените нужди;

4. технически заводски данни за първичните съоръжения - силови трансформатори, прекъсвачи, измервателни трансформатори;

5. еднолинейна схема на централата, на която са обозначени местата на присъединяване на основното оборудване и първичните съоръжения;

6. блокова схема на организацията на релейната защита на територията на централата - въздействие, присъединяване към измервателните трансформатори, тип и производител на отделните видове релейни защиты;

7. данни за предвидените по проект настройки на релейните защиты на територията на централата в първични величини - импеданс, ток, напрежение, закъснение по време;

8. заводски данни за средствата, чрез които електрическата централа се включва в АСДУ, монтажни схеми и документ, потвърждаващ разрешението на ползваните честоти.

Чл.78. В процеса на редовна експлоатация при предвиждане или възникване на промяна в техническите данни по чл. 76 и 77 присъединените производители на електрическа енергия представят на преносното или съответното разпределително предприятие актуализирана информация в срок не по-късно от:

1. един месец преди осъществяването на проект за промяна;

2. три дни след възникването на промяна вследствие на авария или ремонт.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ НА ОБЕКТИ НА РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ КЪМ ПРЕНОСНАТА МРЕЖА

Глава пета

РЕД ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

Раздел I

Искане за проучване за присъединяване

Чл.79. (1) За проучване на условията и начина за присъединяване на обект на разпределителното предприятие към преносната мрежа се подава писмено искане при:

1. изграждане на нов обект;

2. искане за увеличаване на договорената присъединена мощност на съществуващ, присъединен към преносната мрежа обект;

3. обособяване на нов обект чрез отделяне от съществуващ присъединен към преносната мрежа обект, който се нуждае от електроснабдяване чрез отделно присъединяване;

4. изграждане на нови съоръжения за присъединяване, свързано с повишаване на категорията по осигуреност на електроснабдяването.

(2) Писменото искане за проучване за присъединяване се подава от разпределителното предприятие в регионалното подразделение на преносното предприятие по местонахождението на обекта.

(3) Проучването се заплаща по ценоразпис на услугите на преносното предприятие.

(4) Когато към обекта се присъединяват и електропроизводствени мощности, които ще работят в паралел с електроенергийната система, освен искането по ал.1 се подават и документи по реда на част трета.

Чл.80. (1) В искането по чл.79 се посочват:

1. местонахождението (адресът) и предназначението на обекта;

2. броят, видът, сечението и дължината на електропроводните;

3. нивото на напрежение;

4. предоставената мощност;

5. присъединената мощност;

6. техническите параметри и схемите на присъединявания обект;

7. броят на независимите източници на електроенергия към присъединявания обект, в съответствие с изискванията за осигуреност на електроснабдяването;

8. сроковете за въвеждане на обекта в експлоатация.

(2) Разпределителното предприятие може да посочи и други характеристики на присъединявания обект, които счита, че са от значение за извършване на проучването на условията за присъединяване.

(3) За извършване на проучването преносното предприятие може да поиска допълнителна информация за характеристиките на присъединявания обект, свързана с правилата за управление на ЕЕС по чл.83 ЗЕ.

(4) Предоставената мощност се посочва за целия обект, включително и на поетапно въвеждане в експлоатация на отделни части на присъединявания обект.

Раздел II

Условия за присъединяване

Чл.81. (1) Преносното предприятие определя условия за присъединяване.

(2) Преносното предприятие създава досие за всеки присъединяван обект, в което се съхраняват всички документи по присъединяването.

Чл.82. (1) Условията за присъединяване се определят съобразно:

1. изискванията на ЗЕ, наредбите и правилата по чл.83, ал.1 ЗЕ;
2. предоставената информация в искането по чл.79, включително за географското (териториалното) разположение на обекта;
3. резултатите от извършеното проучване за техническите възможности и начина на присъединяване към преносната мрежа.

(2) Присъединяването може да се осъществи при условията на чл.117, ал.7 ЗЕ към уредба - собственост на трето лице, когато:

1. при проучване на условията за присъединяване на даден обект се установи, че няма друга техническа възможност за присъединяване или
2. присъединяването по друг начин е икономически нецелесъобразно.

(3) В случаите по ал.2 преносното предприятие съгласува условията за присъединяване с третото лице - собственик на уредбата.

(4) В случаите по ал.2 съоръженията за присъединяване се изграждат от и за сметка на разпределителното предприятие.

Чл.83. (1) Условията за присъединяване съдържат информация за съоръженията за присъединяване и технически изисквания на преносното предприятие към електрическите уредби и съоръжения на обекта на разпределителното предприятие относно:

1. предоставената мощност;
2. номиналното напрежение на електрическата мрежа, към която ще бъде присъединен обектът;
3. начина и местата на присъединяване към съществуващата преносна мрежа;
4. разширението и/или повишаването на преносните възможности и трансформаторните мощности на съществуващата електрическа мрежа;
5. сервитутните зони на съоръженията - размери и видове сервитутни права;
6. схемите на уредбите с брой на полетата за присъединяване и на резервните полета за развитие на електрическата мрежа в района;
7. групите на свързване и начина на заземяване на звездните центрове на силовите трансформатори;
8. метрологичните и техническите характеристики на токовете и напреженията на трансформатори за търговско измерване;
9. комутационните апарати;
10. релейните защиты и устройства за автоматика и препоръките за техните настройки;
11. системите за автоматично регулиране и техните настройки;
12. мерките за защита от пренапрежения;
13. съоръженията за телемеханика;
14. средствата за връзка с оператора на електрическата мрежа;
15. вида, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване.

(2) В условията за присъединяване се включват и изискванията към съоръженията за

присъединяване на обектите на:

1. органа, който одобрява инвестиционния проект и издава разрешението за строеж;
2. техническите спецификации на преносното предприятие.

(3) В условията за присъединяване се определят и:

1. задълженията на страните по изграждане на присъединяването;
2. крайният срок за изграждане на присъединяването;
3. задълженията на страните по предоставяне на вещни права на територията на имота и/или осигуряване на сервитутни права в имоти на трети лица.

(4) Преносното предприятие определя ниво на напрежението, към което да се присъедини обектът в зависимост от:

1. големината на присъединяваната мощност;
2. предназначението на обекта;
3. преносната възможност на съществуващата преносна мрежа; и
4. възприетата от преносното предприятие инженерна политика и практика.

(5) В условията за присъединяване преносното предприятие определя предварителна стойност на цената за присъединяване на база минимална схема на присъединяване съгласно Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия.

Чл.84. (1) Когато за осъществяване на присъединяването се налага в имота, където е разположен обектът за присъединяване, да се изгради площадков енергиен обект - собственост на преносното предприятие, и това е технически и конструктивно допустимо, собственикът на имота може да прехвърли правото на собственост на съответната част или да учреди право на строеж в полза на преносното предприятие.

(2) Когато при проучването се установи, че новият обект засяга съществуващи електрически съоръжения, изместването им се извършва от и за сметка на възложителя след одобряване по реда на ЗУТ на съгласуваните с преносното предприятие проекти.

(3) Преносното предприятие посочва изискванията по ал.1 и 2 в становището за условията за присъединяване.

(4) Преносното предприятие може да ползва безвъзмездно части от присъединявания обект за монтиране, поддържане и експлоатация на средства за измерване и спомагателни мрежи за комуникация и управление, свързани с преноса на електрическа енергия.

Чл.85. (1) Преносното предприятие може мотивирано да откаже временно да присъедини изцяло или частично обект към преносната мрежа при заявените условия:

1. при техническа невъзможност присъединяването да се осъществи в заявения срок за въвеждане на обекта в експлоатация;
2. когато поради липса на необходимата мощност присъединяването на обекта води до влошаване условията за снабдяване на други потребители на електрическа енергия.

(2) В случаите по ал.1 преносното предприятие посочва срок, в който ще отстрани причините и осигури условия за присъединяване на обекта съобразно плановете за развитие на мрежата и договорите с други разпределителни предприятия и потребители.

(3) Разпределителното предприятие може да обжалва отказа пред ДКЕР при условията и по реда на чл.22 ЗЕ.

Раздел III

Ред за сключване на договор за присъединяване

Чл.86. (1) Преносното предприятие изготвя и предлага на разпределителното предприятие писмено становище за условията за присъединяване в срок 40 дни считано от датата на постъпване на искането за проучване.

(2) При сложни схеми на присъединяване срокът по ал.1 може да се удължи по взаимно споразумение между страните.

(3) В случаите по чл.82, ал.2 срокът по ал.1 се удължава с времето, необходимо за

съгласуване на условията за присъединяване с лицето - собственик на уредбата.

Чл.87. (1) Преносното предприятие съгласува становището за условията за присъединяване с разпределителното предприятие.

(2) Разпределителното предприятие може да обжалва предложените в становището по ал.1 условия за присъединяване при условията и по реда на чл.22 ЗЕ.

Чл.88. (1) Разпределителното предприятие подава в преносното предприятие писмено искане за сключване на договор за присъединяване и прилага:

1. удостоверение за актуално състояние от съда по регистрацията, копие на удостоверение за данъчна регистрацията и регистрацията по БУЛСТАТ;
2. нотариално заверено пълномощно на лицето, упълномощено да го представлява;
3. разрешение за строеж на обекта;
4. одобрен инвестиционен проект - част архитектурна и част електрически уредби и инсталации на обекта в частта, засягаща монтирането на съоръженията за присъединяване и подхода към тях, съобразени със становището за условията за присъединяване;
5. информация за броя, местонахождението, схемите на свързване и техническите параметри на автономни резервни източници на електрическа енергия към обекта.

(2) В искането по ал.1 разпределителното предприятие може да предложи промени на условия, посочени в становището за присъединяване по чл.86.

(3) Когато разпределителното предприятие не е собственик на имота, в който е разположен обектът за присъединяване, представя нотариално заверено съгласие на собственика на имота с определените в становището по чл.86 условия, начин на присъединяване и сервитутни зони на съоръженията.

Чл.89. (1) Преносното предприятие съгласува представените части от проекта по чл.88, ал.1, т.4, подготвя договор за присъединяване и изпраща писмена покана за сключването му в едномесечен срок от подаване на искането и документите по чл.88.

(2) Когато не е започнала процедура по сключването на договор за присъединяване в срок от една година от представянето на становището за условията за присъединяване, се подава ново искане за проучване за присъединяване на обекта.

Раздел IV

Договор за присъединяване на обект на разпределително предприятие

Чл.90. (1) С договора за присъединяване се определят:

1. правата и задълженията на преносното и съответното разпределително предприятие;
2. необходимите условия за присъединяване на обекта към преносната мрежа.

(2) Договорът за присъединяване се съобразява с интересите на страните и реалните технически възможности на преносната мрежа в района на обекта към датата на сключването му.

Чл.91. (1) Договорът за присъединяване може да предвижда етапност при изграждане на съоръженията за присъединяване по отношение на:

1. предоставената и присъединената мощност;
2. категорията по осигуреност на електроснабдяването;
3. нивото на напрежение.

(2) В договора по ал.1 се определя цена за всеки етап, съответстваща на предоставената и присъединена мощност и категорията по осигуреност на електроснабдяването.

(3) Всички демонтажни работи на съоръжения в отделните етапи се изпълняват от собственика на съоръженията и са за сметка на страната, която е заявила етапите на изграждане.

Чл.92. (1) В договора за присъединяване се включват клаузи за:

1. вида и техническите параметри на електрическите уредби и съоръжения по чл.83, ал.1 съгласно становището за условията за присъединяване по чл.86, ал.1 и съгласуваните проекти;

2. предоставената мощност, която преносното предприятие да осигурява в мястото на присъединяване, диференцирана по категории по осигуреност на електроснабдяването;
  3. присъединената мощност, за която са оразмерени съоръженията за присъединяване, диференцирана по категории по осигуреност на електроснабдяването;
  4. нивото на напрежение в мястото на присъединяване;
  5. вида, техническите параметри, броя и мястото на монтиране на средствата за търговско измерване, на управляващите и комуникационни устройства към тях, както и тарифите за измерване на електрическата енергия;
  6. границите на собственост на електрическите съоръжения;
  7. техническите средства, режима и начина за управление на товарите;
  8. техническите средства за телемеханика в уредбите на разпределителното предприятие;
  9. техническите параметри на автономни резервни източници на електрическа енергия към обекта;
  10. задължителните технически условия и изисквания от страна на преносното предприятие за работата на резервните източници;
  11. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация с разрешение за ползване на съоръженията за присъединяване;
  12. сроковете и етапите за изграждане и въвеждане в експлоатация с разрешение за ползване на присъединяваните обекти;
  13. условията за промяна на договорените мощности през времетраенето на договора;
  14. финансовите взаимоотношения между страните;
  15. сроковете, цените и условията за учредяване на сервитутни права и за прехвърляне на собственост или учредяване право на строеж в полза на преносното предприятие в случаите по чл.84, ал.1;
  16. цената за присъединяване на обекта към преносната мрежа;
  17. задълженията за двете страни да пазят съоръженията на другата страна и да осигуряват достъп до тях;
  18. условията и реда за изменение и допълване на договора;
  19. неустойките;
  20. възможностите и последиците при заместване на страна по договора с трето лице.
- (2) Неразделна част от договора за присъединяване са работните проекти на електрическите уредби и съоръжения по ал.1, т.1.
- Чл.93.** Договорът за присъединяване към електрическата мрежа се прекратява след представяне на документ за въвеждане в експлоатация при условията и по реда на ЗУТ, освен ако в договора не е предвидено друго.

Раздел V

Проектиране и изграждане на съоръженията за присъединяване

- Чл.94. (1)** След сключване на договор за присъединяване преносното предприятие изготвя и съгласува работните проекти за изграждане на съоръженията за присъединяване на обекта за своя сметка.
- (2) Преносното предприятие съгласува работните проекти по ал.1 с разпределителното предприятие, с което е сключен договорът за присъединяване, по отношение на:
1. мястото на присъединяване;
  2. разположението и вида на съоръженията на територията на обекта и свързаните с тях сервитутни зони;
  3. границата на собственост на електрическите съоръжения;
  4. етапите и сроковете за изграждане.
- (3) Преносното предприятие започва изграждането на съоръженията за присъединяване след:
1. прехвърляне на собствеността или учредяване право на строеж в случаите по чл.84, ал.1; и

2. учредяване на сервитутни права от собственика на имота.

(4) Преносното предприятие изгражда съоръженията за присъединяване за своя сметка в договорените срокове и етапи и осигурява тяхното въвеждане в експлоатация по реда на ЗУТ.

(5) Разпределително предприятие, с което се сключва договор за присъединяване, може да поеме задължение за изпълнение на определен вид строителни и монтажни работи по присъединяването със съгласието на преносното предприятие. Преносното предприятие отразява поетото задължение в работните проекти и договора.

(6) При обекти със специфични характеристики или срокове за въвеждане в експлоатация съоръженията за присъединяване може да се изградят от разпределителното предприятие, с което е сключен договорът за присъединяване със съгласието на преносното предприятие.

(7) В случаите по ал.6 преносното предприятие извършва контрол по изпълнението на строителните и монтажните работи в съответствие с проектите и техническите спецификации по ред, установен в договора за присъединяване.

(8) Изградените съоръжения за присъединяване по ал.5 и 6 се прехвърлят възмездно в собственост на преносното предприятие на база взаимно признати разходи.

(9) Съоръженията за присъединяване могат да се изградят на етапи, за отделни части на обекта при условията и по реда на ЗУТ.

(10) Проектирането, изграждането и реконструкцията на уредби и мрежи с високо напрежение - собственост на разпределителното предприятие, които се присъединяват към пръстеновидна (затворена) мрежа - собственост на преносното предприятие, се извършват от и за сметка на разпределителното предприятие.

(11) Преносното предприятие е длъжно да предостави допълнителна информация за осигуряване на техническа съвместимост на присъединявания обект с преносната мрежа съгласно правилата по чл.83, ал.1 ЗЕ, както и за:

1. токове на къси и земни съединения в мястото на присъединяване;
2. изисквания към релейните защиты и автоматики;
3. начин на заземяване.

(12) Преносното предприятие съгласува проектите по ал.10.

Чл.95. (1) За присъединяването на обект на разпределително предприятие към преносната мрежа разпределителното предприятие заплаща цена за присъединяване съгласно Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия по начин и в срокове, определени в договора за присъединяване.

(2) В случаите, когато съоръженията за присъединяване се изградят по реда на чл.94, ал.5 и 6, цената за присъединяване и направените взаимно признати разходи за тези съоръжения се компенсират при условия, определени в договора за присъединяване.

Раздел VI

Присъединяване на обект на разпределително предприятие към преносната мрежа

Чл.96. (1) Електрическите съоръжения за присъединяване на обект на разпределително предприятие към преносната мрежа се поставят под напрежение до границата на собственост само от преносното предприятие или от упълномощени от него лица в 7-дневен срок след сключване на всички договори между преносното и разпределителното предприятие и при наличие на:

1. документ за въвеждане в експлоатация на съоръженията за присъединяване, издаден при условията и по реда на ЗУТ;
2. документ за въвеждане в експлоатация на обекта, издаден при условията и по реда на ЗУТ.

(2) В случаите на провеждане на 72-часови проби на машини и съоръжения в обекта електрическите съоръжения за присъединяване се поставят под напрежение след писмено искане от възложителя на обекта или от лицето, упражняващо независим строителен надзор, когато се изисква по реда на ЗУТ.

Чл.97. Когато съоръженията за присъединяване са изградени по реда на чл.94, ал.5 и 6, те се поставят под напрежение след сключване на договор(и) между разпределителното и преносното предприятие за прехвърляне на собствеността върху съоръженията, правото на собственост или правото на строеж върху съответната част от имота и учредяване на сервитутни права.

Чл.98. Преди поставянето под напрежение на електрическите уредби за високо напрежение разпределителното предприятие представя в преносното предприятие:

1. еднолинейните схеми на електрическите уредби;
2. паспортните данни на производителя за първичните съоръжения за присъединяване;
3. описание и данни за автоматичните регулации (по напрежение, по реактивна мощност и др.);
4. описание и настройки на използваните автоматични устройства;
5. блоковата схема на организацията на релейната защита в уредбата на потребителя;
6. данни за настройките на релейните защиты в първични величини;
7. данни и схеми за средствата, чрез които обектът се включва в автоматизираната система за диспечерско управление;
8. схемите на присъединяване на собствени източници за резервно захранване и технически данни за тях;
9. протоколите за изпитване на заземителни и мълниезащитни инсталации.

Чл.99. (1) Разпределителното предприятие поставя под напрежение инсталациите си след границата на собственост при спазване на техническите изисквания за сигурност, качество на електрическата енергия и безопасност.

(2) Преносът на електрическа енергия към електрическата мрежа на разпределителното предприятие започва от момента на поставяне на инсталациите му под напрежение.

(3) Разпределителното предприятие носи отговорност за вреди, причинени на преносното предприятие от неизправност или необезопасяване на собствените си електрически уредби, мрежи и инсталации.

Чл.100. (1) Преносното предприятие може да използва собствените си съоръжения, чрез които е присъединило обект на разпределително предприятие, за присъединяване на обекти на други потребители, когато не се нарушават договорените мощности.

(2) Преносното предприятие може да разширява електрическата мрежа високо напрежение в района на обекта, като изгражда за своя сметка нови части от мрежата от уредби - собственост на разпределително предприятие, при условия, определени в договорите за присъединяване.

Раздел VII

Граница на собственост на електрическите съоръжения

Чл.101. Границата на собственост между електрическите съоръжения на преносното и съответното разпределително предприятие се определя от:

1. начина на присъединяване;
2. вида на съоръженията за присъединяване.

Чл.102. (1) При присъединяване на електропроводна линия, собственост на преносното предприятие, към електрическа уредба на разпределително предприятие границата на собственост е:

1. мястото на присъединяване на кабелните крайници към уредбата - при кабелен електропровод;
2. клемите за присъединяване проводниците на електропровода към проходните изолятори за преминаване през външните стени на уредбата - при въздушен електропровод и закрита уредба;
3. клемите за присъединяване на проводниците към съоръженията на уредбата - при въздушен електропровод и открита уредба.

(2) Алинция 1 се прилага и когато електропроводна линия, собственост на разпределително

предприятие, се присъединява към електрическа уредба на преносното предприятие или на друг потребител.

Чл.103. (1) В случаите по чл.102, ал.1 средствата за търговско измерване на електрическа енергия и мощност, токовете и напреженията трансформатори към тях, управляващи тарифите и спомагателните устройства за търговско измерване се доставят и поддържат от и за сметка на преносното предприятие и са негова собственост.

(2) В случаите по чл.102, ал.1 устройствата за защита от пренапрежения са собственост на разпределителното предприятие и се доставят, монтират и поддържат от него и за негова сметка, когато са разположени преди границата на собственост откъм страната на електропроводната линия.

(3) В случаите по чл.102, ал.2, когато уредбата е за средно напрежение, средствата за търговско измерване на електрическа енергия и мощност се монтират на трансформаторните въводи в уредбата.

Чл.104. (1) Инсталациите на разпределителното предприятие, по които преминава електрическа енергия преди нейното измерване, както и устройствата по чл.103, ал.1 и електрическите вериги между тях се защитават срещу неправомерен достъп.

(2) Средствата за търговско измерване и устройствата, управляващи тарифите по чл.103, ал.1, се разполагат така, че разпределителното предприятие да има достъп за контрол на измерените величини.

Глава шеста

ЕЛЕКТРИЧЕСКИ МОЩНОСТИ

Раздел I

Определяне на електрическите мощности

Чл.105. (1) Предоставената мощност се заявява от разпределителното предприятие в искането по чл.79 на база максимален товар в продължение на повече от един час.

(2) Предоставената мощност и нивото на напрежение определят техническите параметри, по които се извършва изборът на средствата за търговско измерване.

(3) Нивото на номинално напрежение на предоставената мощност се договаря по предложение на разпределителното предприятие.

Чл.106. (1) Присъединената мощност определя минималните технически параметри, по които се проектират и изграждат съоръженията за присъединяване.

(2) Присъединената мощност се определя от преносното предприятие в границите от 110 до 130 % от предоставената мощност, осигурявайки резерв за увеличаване на предоставената мощност в бъдещ период.

(3) Нивото на напрежение и факторът на мощността на присъединената мощност не могат да се различават от тези на предоставената мощност.

(4) За обекти на разпределителното предприятие със заявена предоставена мощност по чл.105, по-голяма от 40 MW, присъединената мощност се определя от разпределителното предприятие, съгласувано с преносното предприятие.

(5) В случаите по ал.4 не се прилагат ограниченията по ал.3.

Раздел II

Контрол на електрическите мощности

Чл.107. (1) Електрическите мощности се контролират чрез регистриране на стойностите им от средствата за търговско измерване.

(2) За максимална пренесена активна мощност за даден месец се счита онази максимална средна стойност за едночасов интервал, измерена в рамките на един месец.

Раздел III

Промяна на договорените електрически мощности

Чл.108. (1) Предоставената и присъединена мощност може да се увеличи или намали до изтичане срока на договора.

(2) В случаите по ал.1 разпределителното предприятие подава ново искане в преносното предприятие по реда на глава пета.

(3) Извършените проектни и строителни работи по ал.1, необходимостта от които отпада след промяната, са за сметка на разпределителното предприятие.

Чл.109. След изграждане на съоръженията за присъединяване договорената предоставена и присъединена мощност може да се намали по искане на разпределителното предприятие и след заплащане на цена за присъединяване в размер на първоначално договорените мощности.

Чл.110. (1) След изграждане на съоръженията за присъединяване може да се увеличи договорената предоставена мощност до размера на присъединената по искане на разпределителното предприятие. Разпределителното предприятие не дължи нова цена за присъединяване за надвишението.

(2) Когато месечната максимална пренасяна активна мощност в два последователни месеца е по-голяма от договорената предоставена мощност и разпределителното предприятие не е заявило увеличение в други по-големи размери, от следващия месец за предоставена мощност се приема по-голямата от двете месечни максимални пренасяни мощности, но не повече от присъединената мощност. Промяната се отразява в договор между преносното и разпределителното предприятие.

(3) В случаите по ал.1 и 2 средствата за търговско измерване се подменят от и за сметка на преносното предприятие.

Чл.111. (1) Предоставената мощност може да се увеличи над договорената присъединена мощност след предварително писмено съгласие на преносното предприятие и промяна в договора по чл.110, ал.2 между преносното и разпределителното предприятие, при условие че:

1. техническите параметри на съоръженията за присъединяване и на преносната мрежа позволяват това;

2. увеличението не води до смущения или до снижаване сигурността на снабдяване на други потребители;

3. увеличението не води до смущаващи обратни въздействия върху устройства на преносното предприятие или на трети лица.

(2) В случаите по ал.1 разпределителното предприятие доплаща за размера на надвишението съответната разлика в цената за присъединяване, определена съгласно Наредбата за регулиране на цените на електрическата енергия.

(3) В случаите по ал.1 при необходимост от подмяна на средствата за търговско измерване тя се извършва от и за сметка на преносното предприятие.

(4) Разпределителното предприятие подава писмено искане по реда на чл.79, когато:

1. не са изпълнени условията по ал.1;

2. се изисква проектиране и изграждане на нови съоръжения за присъединяване за увеличаване на договорената предоставена и присъединена мощност.

Раздел IV

Преустановяване на присъединяването и на преноса на електрическа енергия

Чл.112. (1) Преносното предприятие може да преустанови преноса на електрическа енергия през преносната мрежа към разпределителните предприятия без предварително предизвестие в случай на:

1. ограничителен режим за снабдяване с електрическа енергия при условията на чл.72, ал.1

ЗЕ;

2. временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия при условията на чл.73, ал.1, т.1-5 ЗЕ;
3. ограничения на преноса от зареждане на режимна автоматика в ЕЕС;
4. предотвратяване на непосредствена опасност за здравето и сигурността на хора или съоръжения;
5. повреди в преносната мрежа или съоръженията за присъединяване по независещи от преносното предприятие причини;
6. ползване на електрическа енергия, без да се измерва или ако неправилно се измерва със средства за търговско измерване;
7. извършване на оперативни превключвания в преносната мрежа за регулиране на натоварването или за повишаване сигурността на работа на мрежата, които не подлежат на планиране.

(2) Преносното предприятие може да преустанови временно преноса на електрическа енергия през преносната мрежа към обекти на разпределителното предприятие с предварително писмено предизвестие при:

1. планов ремонт или реконструкция на съоръжения от преносната мрежа;
2. планови прегледи на съоръжения, изискващи обезопасяване чрез изключването им;
3. отказ за осигуряване на достъп за отчитане и контрол на средствата за търговско измерване;
4. други планови технически и оперативни мероприятия;
5. издадено разпореждане на други органи в съответствие с тяхната компетентност;
6. установяване на несъгласувана промяна на схемата на свързване на разпределителната мрежа.

(3) Срокът за предизвестие по ал.2 се определя в договора по чл.110, ал.2.

(4) Преносното предприятие може да преустанови присъединяването на обекти на разпределително предприятие:

1. на обекти на разпределително предприятие с високо напрежение, където е допуснато присъединяване на трето лице без изричното съгласие на преносното предприятие;
2. при неизпълнение в срок на предписание на контролен орган за отстраняване на нарушение;
3. на обекти на разпределително предприятие, които внасят смущения в електроенергийната система;
4. при констатирано повреждане или друго въздействие върху средствата за търговско измерване или други електрически съоръжения - собственост на преносното предприятие и разположени в обекти на разпределително предприятие, ако нанесените му щети и пропуснати ползи не са своевременно компенсирани;
5. при издадено разпореждане на други органи в съответствие с тяхната компетентност.

(5) За случаите по ал.2, т.3 и 6 и ал.4, т.1-4 се съставя двустранен констативен протокол.

(6) В сроковете по ал.3 разпределителното предприятие има право да подаде писмено възражение пред органа на управление на преносното предприятие относно срока и основанието за преустановяване. Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и разпределителното предприятие се уведомява писмено за резултата.

Чл.113. (1) Когато максималната пренесена активна мощност превиши договорената присъединена мощност, преносното предприятие може да прекрати присъединяването на обекти на разпределително предприятие до отстраняването на причината в следните случаи:

1. за предотвратяване на непосредствена опасност за сигурността на лица или съоръжения;
2. за предотвратяване или прекратяване на смущения в качеството и сигурността на снабдяване на други потребители или смущаващи обратни въздействия върху устройства на преносното предприятие или на трети лица;
3. когато след предупреждение от страна на преносното предприятие обекти на разпределително предприятие продължат да надвишават договорената предоставена

мощност.

(2) Преустановяването на присъединяването по ал.1 се извършва след еднократно писмено предупреждение на разпределителното предприятие за нарушението със срок за отстраняването му не по-малък от 7 дни, с изключение на случаите по ал.1, т.1, когато обстоятелствата налагат незабавно преустановяване на присъединяването.

(3) В срока по ал.2 разпределителното предприятие може да подаде писмено възражение пред органа на управление на преносното предприятие относно срока и основанията за преустановяване. Възражението се разглежда в 7-дневен срок от получаването му и разпределителното предприятие се уведомява писмено за резултата.

Чл.114. (1) Преносното предприятие възстановява присъединяването и/или преноса на електрическа енергия след отстраняване на причините за преустановяването им.

(2) В случаите по чл.112, ал.4 и чл.113, ал.1 преносното предприятие възстановява присъединяването и/или преноса на електрическа енергия, когато разпределителното предприятие е компенсирало разходите за преустановяване и възобновяване на преноса на електрическа енергия.

Чл.115. (1) При обоснована необходимост и писмено искане на разпределително предприятие или трета страна преносното предприятие може съгласувано с разпределителното предприятие да прекрати присъединяването на съществуващ обект на разпределително предприятие или да изключи части от преносната мрежа за определен срок. Искането се подава най-късно 30 дни преди датата на преустановяването.

(2) При подаване на искането по ал.1 се заплаща цена по ценоразпис на услугите на преносното предприятие.

(3) В случаите по ал.1, когато преустановяването изисква изграждане на временни обходни връзки в мрежата, всички проектни и строителни работи се изпълняват от преносното предприятие и са за сметка на заявителя.

Чл.116. Преустановяването на присъединяването и преноса на електрическа енергия се извършва въз основа на писмено нареждане на ръководителя на преносното предприятие или на упълномощено от него длъжностно лице.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "ВЕЦ на течащи води" е хидроенергийна система на естествени (течащи) води, която работи с неизравнен отток, т.е. използва естествения режим на реката. При нея напор се създава с помощта на деривационни или водоподпорни (язовирна стена, яз) съоръжения или с двете едновременно.

2. "Граница на собственост на електрическите съоръжения" са точките в конструкцията на предназначения за пренос на електрическа енергия съоръжения в присъединявания обект или електрическа централа, към които са свързани съоръженията за присъединяване.

3. "Електрическа мрежа" е електропреносна, съответно електроразпределителна мрежа.

4. "Минимална схема на присъединяване" е най-икономичната съвкупност от електрически уредби и електропроводни линии за присъединяването на даден обект, определена в съответствие с изискванията на действащата нормативна уредба за устройство на територията, за устройство, безопасност и експлоатация на електрическите мрежи, техническите спецификации и използваните от преносното, съответно разпределителното предприятие съоръжения и технологии за изграждане и за ремонтно-експлоатационно обслужване на мрежовата инфраструктура.

5. "Място на присъединяване към електрическата мрежа" е всяка от точките в конструкцията на електрическата мрежа, към която са свързани съоръженията за присъединяване на един или повече обекти на потребители или на разпределителни предприятия, както и електрически централи.

- 6. "Обект на потребител"** е съвкупност от терен, сгради, технологично оборудване, електрически съоръжения и приемници на електрическа енергия.
- 7. "Обект на разпределително предприятие"** е част от електроразпределителна мрежа.
- 8. "Предоставена мощност"** е онази максимална активна мощност, за която преносното или съответното разпределително предприятие съгласно договора за присъединяване осигурява на потребителя възможност за ползване на границата на собственост на електрическите съоръжения или за пренос към разпределителна мрежа в мястото на присъединяване на обект на разпределително предприятие и се характеризира с ниво на номинално напрежение и брой на фазите, на които се доставя, при фактор на мощността не по-нисък от 0,9.
- 9. "Присъединена мощност"** е допустимата максимална активна мощност, съответстваща на преносните възможности на съответната мрежа и на съоръженията за присъединяване в мястото на присъединяване на обект на потребител или на разпределително предприятие.
- 10. "Приемник на електрическа енергия"** е уред или технологична инсталация за преобразуване на електрическа енергия в процеса на нейното използване в друг вид енергия - механична, топлинна, химична, светлинна, звукова или магнитна.
- 11. "Съоръжения за присъединяване"** са съвкупност от електропроводни линии, електрически уредби и друго електрическо оборудване, предназначени за пренос, преобразуване и доставка на електрическа енергия от електрическата мрежа до електрическите съоръжения на обект на потребител или на разпределително предприятие или от централа до електрическата мрежа.
- 12. "Техническа спецификация"** е документ, изготвен от преносното, съответно разпределителното предприятие, в който са специфицирани техническите изисквания (за изграждане) на електрическите уредби и електропроводните линии.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се издава на основание чл.116, ал.7 ЗЕ.

§ 3. (1) За потребители, които към момента на влизане в сила на Наредбата за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на производители и потребители, приета с ПМС No 76 от 9.V.2000 г. (ДВ,бр.40 от 2000 г.), са присъединени към електрическата мрежа за предоставена мощност и категория по осигуреност на електроснабдяването, се приемат размерът на работната мощност и категорията по осигуреност на електроснабдяването, указани в молбата за разрешение на мощност до съответния клон на "Национална електрическа компания" - ЕАД, или в договора за продажба на електрическа енергия.

(2) За потребители, които ползват присъединен обект или части от присъединен обект, без да имат подадена молба за разрешение на мощност, размерът на предоставената мощност и категорията по осигуреност на електроснабдяването се определят съгласно разпоредбите на Наредбата за устройство на електрическите уредби и електропроводни линии по чл.83, ал.1, т.1 ЗЕ, но сумарната мощност не може да надвишава общата заявена предоставена мощност за целия обект.

§ 4. (1) Заварените при влизане в сила на тази наредба незавършени процедури по присъединяване се завършват:

1. при условията и по реда на Наредбата за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на производители и потребители, когато е започнало изграждането на съоръженията за присъединяване;

2. по реда на тази наредба, когато не е започнало изграждане на съоръженията за присъединяване и определените условия за присъединяване в становището или договора за присъединяване противоречат на ЗЕ и тази наредба.

(2) В случаите по ал.1, т. 2 потребителят или възложителят на електрическа централа може да подаде писмено искане до преносното или съответното разпределително предприятие за

промяна на условията за присъединяване.

(3) В случаите по ал.2 преносното или съответното разпределително предприятие привежда условията за присъединяване в съответствие с изискванията на ЗЕ и тази наредба и предлага изменено становище/предварителен договор за условията за присъединяване или договор за присъединяване, или допълнително споразумение към договора за присъединяване, в срок 30 дни от датата на искането.

(4) Прехвърлянето на съоръженията за присъединяване, изградени при условията и по реда на чл.10 от Наредбата за присъединяване към преносната и разпределителните електрически мрежи на производители и потребители, в полза на преносното или съответното разпределително предприятие, както и свързаните с това финансови взаимоотношения се уреждат при условията и по реда на чл.20, ал.8 и чл.21.

Министър: М. Ковачев